

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

бакалавр

Освітній рівень

Галузь знань

29 Міжнародні відносини

Шифр і назва галузі

Спеціальність

292 Міжнародні економічні відносини

Шифр і назва спеціальності

Освітня програма

Міжнародна логістика та митна справа

На тему «Вплив спрощених митних процедур на ефективність міжнародної логістики»

Виконав: студентка 4 курсу, гр. МЛМС-22-1

Підпис

К.М. Брацлавська

Ініціали, прізвище

Керівник: д.е.н., професор

Підпис

12.06
Дата

А.О. Мельник

Ініціали, прізвище

До захисту допускаю:

Зав. кафедри МЕВ д.е.н., професор

Підпис

12.06
Дата

А.О. Мельник

Ініціали, прізвище

12.06

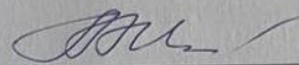
2026 р.

Хмельницький, 2026

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет	Міжнародних відносин і права
Кафедра	Міжнародних економічних відносин
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	292 Міжнародні економічні відносини
Освітня програма	Міжнародна логістика та митна справа

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Завідувач кафедри МЄВ
д.е.н., професор Мельник А.О.

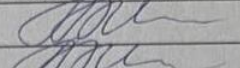
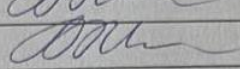

« 10 » 06 2026 р.

ЗАВДАННЯ НА БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ

Брацлавської Катерини Миколаївни
(прізвище, ім'я по батькові)

1. Тема роботи «Вплив спрощених митних процедур на ефективність міжнародної логістики»
Керівник роботи Мельник Альона Олексіївна, д.е.н., професор
затверджено наказом ректора університету від «10» 06 2026 р., № 7
2. Строк подання студентом роботи на кафедру 10 червня 2026 р.
3. Вихідні дані до роботи праці вітчизняних і закордонних учених, статистична інформація, монографії, періодичні видання, інтернет-ресурси.
4. Зміст бакалаврської роботи (перелік питань, які належить розробити)
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПРОЩЕНИХ МИТНИХ ПРОЦЕДУР У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ СПРОЩЕНИХ МИТНИХ ПРОЦЕДУР НА ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ СТАБІЛІЗАЦІЇ ТА МАЙБУТНІ ПЕРСПЕКТИВИ СТРАХУВАННЯ ВОЄННИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНИ
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
 - 4 таблиць;
 - 18 рисунків.

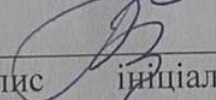
6. Консультанти роботи із зазначенням розділів роботи, які їх стосуються

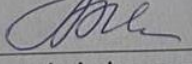
Розділ	Консультанти	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
I	Мельник А.О.		
II	Мельник А.О.		
III	Мельник А.О.		

7. Дата видачі завдання « « _____ 2026 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів магістерської роботи	Термін виконання етапу роботи/етапів	Примітка
1.	Визначення теми роботи		
2.	Одержання завдання		
3.	Складання плану роботи		
4.	Збір матеріалу по роботі		
5.	Написання першого розділу		
6.	Збір статистичних даних		
7.	Написання другого розділу		
8.	Написання третього розділу		
9.	Формулювання та написання висновків по розділах, загальних висновків по роботі		
10.	Оформлення переліку джерел посилання		
11.	Підготовка тексту виступу та ілюстративних додатків до бакалаврської роботи		
12.	Здача роботи на кафедрі		

Студент К.М. Брацлавська
Підпис ініціали, прізвище

Керівник А.О. Мельник
Підпис ініціали, прізвище

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

бакалавр

Освітній рівень

Галузь знань

29 Міжнародні відносини

Шифр і назва галузі

Спеціальність

292 Міжнародні економічні відносини

Шифр і назва спеціальності

Освітня програма

Міжнародна логістика та митна справа

На тему «Вплив спрощених митних процедур на ефективність міжнародної логістики»

Виконав: студентка 4 курсу, гр. МЛМС-22-1

К.М. Брацлавська

Підпис

Ініціали, прізвище

Керівник: д.е.н., професор

А.О. Мельник

Підпис

Дата

Ініціали, прізвище

До захисту допускаю:

Зав. кафедри МЕВ д.е.н., професор

А.О. Мельник

Підпис

Дата

Ініціали, прізвище

_____ 2026 р.

Хмельницький, 2026

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет	<u>Міжнародних відносин і права</u>
Кафедра	<u>Міжнародних економічних відносин</u>
Освітній рівень	<u>Перший (бакалаврський)</u>
Галузь знань	<u>29 Міжнародні відносини</u>
Спеціальність	<u>292 Міжнародні економічні відносини</u>
Освітня програма	<u>Міжнародна логістика та митна справа</u>

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Завідувач кафедри МЕВ
д.е.н., професор Мельник А.О.

« _____ » _____ 2026 р.

ЗАВДАННЯ НА БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ

Брацлавської Катерини Миколаївни
(прізвище, ім'я по батькові)

1. Тема роботи «Вплив спрощених митних процедур на ефективність міжнародної логістики»

Керівник роботи Мельник Альона Олексіївна, д.е.н, професор
затверджено наказом ректора університету від « ___ » _____ 2026 р., № ___

2. Строк подання студентом роботи на кафедру 10 червня 2026 р.

3. Вихідні дані до роботи праці вітчизняних і закордонних учених, статистична інформація, монографії, періодичні видання, інтернет-ресурси.

4. Зміст бакалаврської роботи (перелік питань, які належить розробити)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПРОЩЕНИХ МИТНИХ ПРОЦЕДУР У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ СПРОЩЕНИХ МИТНИХ ПРОЦЕДУР НА ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ СТАБІЛІЗАЦІЇ ТА МАЙБУТНІ ПЕРСПЕКТИВИ СТРАХУВАННЯ ВОЄННИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНИ

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

- 4 таблиць;
- 18 рисунків.

6. Консультанти роботи із зазначенням розділів роботи, які їх стосуються

Розділ	Консультанти	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
I	Мельник А.О.		
II	Мельник А.О.		
III	Мельник А.О.		

7. Дата видачі завдання « « _____ 2026 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів магістерської роботи	Термін виконання етапу роботи/етапів	Примітка
1.	Визначення теми роботи		
2.	Одержання завдання		
3.	Складання плану роботи		
4.	Збір матеріалу по роботі		
5.	Написання першого розділу		
6.	Збір статистичних даних		
7.	Написання другого розділу		
8.	Написання третього розділу		
9.	Формулювання та написання висновків по розділах, загальних висновків по роботі		
10.	Оформлення переліку джерел посилання		
11.	Підготовка тексту виступу та ілюстративних додатків до бакалаврської роботи		
12.	Здача роботи на кафедру		

Студент _____ К.М. Брацлавська
 Підпис ініціали, прізвище

Керівник _____ А.О. Мельник
 Підпис ініціали, прізвище

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота студента на тему «Вплив спрощених митних процедур на ефективність міжнародної логістики»

містить 89 сторінки, 4 таблиці, 18 рисунків, список літератури з 40 найменувань.

Метою дипломної роботи є дослідження впливу спрощених митних процедур на ефективність міжнародної логістики, оцінка ролі цифровізації митного контролю та інституту АЕО у прискоренні міжнародних ланцюгів постачання.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання дослідження:

- визначити економічну сутність спрощених митних процедур;
- проаналізувати механізми цифровізації митного контролю;
- дослідити роль інституту АЕО у міжнародній логістиці;
- оцінити сучасний стан митного адміністрування України;
- проаналізувати вплив цифровізації на швидкість міжнародних перевезень;
- дослідити ефективність спрощених митних процедур у скороченні часу митного оформлення;
- розробити рекомендації щодо удосконалення спрощених митних процедур та оптимізації міжнародної логістики.

Об'єктом дослідження є система міжнародної логістики та митного адміністрування у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Предметом дослідження є вплив спрощених митних процедур, цифрових технологій та інституту Авторизованого економічного оператора на ефективність міжнародної логістики.

Інструментарій: наукові дослідження вітчизняних і закордонних учених, інтернет-бази даних, вітчизняні та міжнародні законодавчі і нормативні акти, підручники, монографії, звіти аналітичних компаній тощо.

Ключові слова: міжнародна логістика, митні процедури, цифровізація митних процедур, електронний митно-логістичний документообіг, міжнародні рейтингові агентства, інтеграція, глобалізація, військові ризики.

ANNOTATION

The student's qualification work on the topic "The impact of simplified customs procedures on the efficiency of international logistics"

contains 89 pages, 4 tables, 18 figures, a list of literature with 40 titles.

The purpose of the thesis is to study the impact of simplified customs procedures on the efficiency of international logistics, to assess the role of digitalization of customs control and the AEO institute in accelerating international supply chains.

To achieve the goal, the following research tasks have been defined:

- to determine the economic essence of simplified customs procedures;
- to analyze the mechanisms of digitalization of customs control;
- to investigate the role of the AEO institute in international logistics;
- to assess the current state of the customs administration of Ukraine;
- to analyze the impact of digitalization on the speed of international transportation;
- to investigate the effectiveness of simplified customs procedures in reducing customs clearance time;
- to develop recommendations for improving simplified customs procedures and optimizing international logistics.

The object of the study is the system of international logistics and customs administration in the field of foreign economic activity.

The subject of the study is the impact of simplified customs procedures, digital technologies and the institution of the Authorized Economic Operator on the efficiency of international logistics.

Tools: scientific research by domestic and foreign scientists, online databases, domestic and international legislative and regulatory acts, textbooks, monographs, reports of analytical companies, etc.

Keywords: international logistics, customs procedures, digitalization of customs procedures, electronic customs and logistics document flow, international rating agencies, integration, globalization, military risks.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПРОЩЕНИХ МИТНИХ ПРОЦЕДУР У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ	9
1.1. Економічна сутність та роль спрощених митних процедур у міжнародній логістиці	9
1.2. Механізми цифровізації митного контролю та їх вплив на логістичні процеси	14
1.3. Статус Авторизованого економічного оператора (АЕО) як інструмент оптимізації міжнародної логістики	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ СПРОЩЕНИХ МИТНИХ ПРОЦЕДУР НА ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ	31
2.1. Аналіз сучасного стану митного адміністрування та логістичної інфраструктури України	31
2.2. Оцінка впливу цифровізації та спрощених процедур на швидкість міжнародних перевезень.	39
2.3. Практичний аналіз ефективності статусу АЕО у міжнародній логістиці	50
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ СТАБІЛІЗАЦІЇ ТА МАЙБУТНІ ПЕРСПЕКТИВИ СТРАХУВАННЯ ВОЄННИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНИ	58
3.1. Перспективи розвитку цифрових митних технологій в Україні	58
3.2. Особливості застосування інструментів страхування воєнних ризиків як передумова для повернення інвесторів в Україну	68
3.3. Шляхи оптимізації міжнародної логістики та скорочення часу «останньої милі»	75
ВИСНОВКИ	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85

ВСТУП

Сучасний розвиток світової економіки характеризується активізацією процесів глобалізації, інтеграції національних економік у міжнародні ринки та стрімким зростанням обсягів міжнародної торгівлі. За таких умов ефективність міжнародної логістики стає одним із ключових чинників конкурентоспроможності держави, підприємств та міжнародних ланцюгів постачання. Важливу роль у забезпеченні безперервності та швидкості руху товарів через митний кордон відіграє система митного адміністрування, від рівня розвитку якої залежить швидкість здійснення зовнішньоекономічних операцій, рівень логістичних витрат та стабільність функціонування глобальних supply chain.

Особливої актуальності набуває питання впровадження спрощених митних процедур, які виступають важливим інструментом оптимізації міжнародних перевезень, скорочення часу проходження митного контролю та мінімізації адміністративних бар'єрів у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Світова практика демонструє, що використання сучасних механізмів trade facilitation сприяє прискоренню товарообігу, підвищенню прозорості митних операцій та зниженню транзакційних витрат суб'єктів господарювання.

В умовах цифрової трансформації міжнародної логістики особливого значення набуває впровадження електронного декларування, системи «єдиного вікна», автоматизованого управління ризиками, електронного документообігу та інших цифрових інструментів митного контролю. Цифровізація митної сфери дозволяє суттєво скоротити часові витрати на оформлення вантажів, мінімізувати вплив людського фактору, знизити корупційні ризики та підвищити ефективність функціонування міжнародних транспортно-логістичних систем. У сучасних умовах швидкість обробки митних процедур безпосередньо впливає на ефективність доставки товарів, особливо на етапі «останньої милі», який є одним із найбільш витратних та чутливих елементів логістичного процесу.

Важливим інструментом спрощення митних процедур виступає інститут Авторизованого економічного оператора (АЕО), який активно застосовується у країнах Європейського Союзу та інших економічно розвинених державах. Статус АЕО надає підприємствам низку переваг, зокрема спрощення митного контролю, пріоритетне оформлення вантажів, зменшення кількості фізичних оглядів та прискорення проходження митних формальностей. У результаті це сприяє зниженню логістичних витрат, підвищенню надійності міжнародних ланцюгів постачання та зміцненню конкурентних позицій компаній на світовому ринку. Для України розвиток інституту АЕО має особливе значення у контексті євроінтеграційних процесів, адаптації митного законодавства до стандартів ЄС та післявоєнного відновлення економіки.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю удосконалення системи митного адміністрування України, підвищення ефективності міжнародної логістики та забезпечення інтеграції держави до глобальних транспортно-логістичних мереж. В умовах посилення міжнародної конкуренції саме швидкість та ефективність проходження митних процедур стають важливими факторами формування інвестиційної привабливості країни та розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Теоретичні та практичні аспекти спрощення митних процедур, цифровізації митного контролю та розвитку міжнародної логістики досліджували вітчизняні й зарубіжні науковці, серед яких значний внесок зробили фахівці у сфері митної справи, міжнародної економіки та логістичного менеджменту. Водночас сучасні виклики, пов'язані з цифровою трансформацією, розвитком електронної комерції, інтеграцією України до європейського економічного простору та необхідністю оптимізації міжнародних supply chain, потребують подальшого комплексного дослідження впливу спрощених митних процедур на ефективність міжнародної логістики.

Об'єктом дослідження є система міжнародної логістики та митного адміністрування у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Предметом дослідження є вплив спрощених митних процедур, цифрових технологій та інституту Авторизованого економічного оператора на ефективність міжнародної логістики.

Метою дипломної роботи є дослідження впливу спрощених митних процедур на ефективність міжнародної логістики, оцінка ролі цифровізації митного контролю та інституту АЕО у прискоренні міжнародних ланцюгів постачання, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення митного адміністрування в Україні.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання дослідження:

- дослідити теоретичні основи міжнародної логістики та митного адміністрування;
- визначити економічну сутність спрощених митних процедур;
- проаналізувати механізми цифровізації митного контролю;
- дослідити роль інституту АЕО у міжнародній логістиці;
- оцінити сучасний стан митного адміністрування України;
- проаналізувати вплив цифровізації на швидкість міжнародних перевезень;
- дослідити ефективність спрощених митних процедур у скороченні часу митного оформлення;
- визначити проблеми та перспективи розвитку митної системи України;
- розробити рекомендації щодо удосконалення спрощених митних процедур та оптимізації міжнародної логістики.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. У процесі дослідження використано методи аналізу та синтезу, логічного узагальнення, системного підходу, статистичного аналізу, порівняльного аналізу, графічного моделювання, а також методи економічного та логістичного аналізу. Для оцінки ефективності спрощених митних процедур застосовано методи порівняння міжнародного досвіду та аналізу статистичних показників функціонування митної системи.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти України та Європейського Союзу, Митний кодекс України, міжнародні конвенції та угоди у сфері митного регулювання, матеріали Всесвітньої митної організації, Світової організації торгівлі, Європейської Комісії, статистичні дані Державної митної служби України, аналітичні звіти Світового банку, Logistics Performance Index, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, а також сучасні наукові публікації з міжнародної логістики та митної справи.

Структура дипломної роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Робота містить 4 таблиці, 18 рисунків, 40 використаних літературних джерел. Робота викладена на 89 сторінках, основний текст на 84 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПРОЩЕНИХ МИТНИХ ПРОЦЕДУР У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ

1.1. Економічна сутність та роль спрощених митних процедур у міжнародній логістиці

У сучасних умовах розвитку світового господарства міжнародна логістика виступає однією з ключових складових глобальної економічної системи, забезпечуючи безперервний рух товарів, послуг, інформації та фінансових потоків між країнами. Глобалізація міжнародної торгівлі, активізація зовнішньоекономічної діяльності, розвиток електронної комерції та інтеграція національних економік у світові ланцюги постачання формують нові вимоги до швидкості, безпеки та ефективності міжнародних перевезень. За таких умов особливого значення набуває система митного адміністрування, оскільки саме митні процедури безпосередньо впливають на тривалість транспортування вантажів, рівень логістичних витрат та конкурентоспроможність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Міжнародна логістика є складною системою управління матеріальними, інформаційними та супровідними потоками у процесі переміщення товарів через державні кордони. Основною метою міжнародної логістики є забезпечення доставки продукції у необхідний час, у визначене місце, з мінімальними витратами та відповідним рівнем сервісу. Ефективність міжнародної логістики значною мірою залежить від функціонування транспортної інфраструктури, координації учасників *supply chain*, митного регулювання та швидкості проходження митного контролю [31].

У структурі міжнародних логістичних процесів митне адміністрування виконує важливу регулятивну та контрольну функцію. Митні органи забезпечують контроль за переміщенням товарів через митний кордон держави, здійснюють нарахування митних платежів, перевірку відповідності товарів вимогам національного законодавства, а також реалізують механізми захисту

економічної безпеки держави. Водночас надмірна складність митних процедур, дублювання документів, тривалі перевірки та високий рівень бюрократизації можуть істотно уповільнювати міжнародні перевезення та створювати додаткові витрати для бізнесу.

У зв'язку з цим у міжнародній практиці особливого поширення набувають спрощені митні процедури, які спрямовані на оптимізацію митного контролю, прискорення товарообігу та мінімізацію адміністративного навантаження на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Економічна сутність спрощених митних процедур полягає у створенні сприятливих умов для міжнародної торгівлі шляхом скорочення часу митного оформлення, автоматизації процедур контролю, зниження кількості фізичних перевірок та забезпечення прозорості митного адміністрування [17].

Спрощені митні процедури являють собою комплекс організаційних, правових та інформаційно-технологічних заходів, спрямованих на прискорення митного оформлення товарів і транспортних засобів без зниження рівня митної безпеки держави. До основних форм спрощення митних процедур належать електронне декларування, автоматизована система управління ризиками, використання механізму «єдиного вікна», попереднє декларування, спрощений транзит, авторизація економічних операторів, цифровий документообіг та застосування сучасних інформаційних технологій у митній сфері.

Важливість спрощення митних процедур зумовлена тим, що митні затримки безпосередньо впливають на ефективність міжнародних ланцюгів постачання. У сучасній логістиці швидкість переміщення товарів є одним із визначальних чинників конкурентоспроможності підприємств. Навіть незначне збільшення часу митного оформлення може призводити до порушення графіків поставок, зростання витрат на зберігання вантажів, простоїв транспорту, втрати контрактів та погіршення якості логістичного сервісу. Особливо критичним це є для продукції з коротким життєвим циклом, швидкопсувних товарів, електронної комерції та виробництв, що функціонують за принципом Just-in-Time.

Спрощені митні процедури мають вагоме економічне значення для розвитку міжнародної торгівлі. Вони сприяють:

- прискоренню міжнародного товарообігу;
- зменшенню транзакційних витрат;
- скороченню часу проходження митного контролю;
- підвищенню прогнозованості поставок;
- оптимізації міжнародних supply chain;
- зниженню логістичних ризиків;
- покращенню інвестиційного клімату держави;
- підвищенню конкурентоспроможності національної економіки.

У сучасних умовах одним із ключових напрямів розвитку митної сфери є гармонізація митних процедур відповідно до міжнародних стандартів. Важливу роль у цьому процесі відіграє Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція), яка визначає базові принципи сучасного митного адміністрування(рис. 1.1).

Джерело: [2].

Рис. 1.1. Основні принципи кіотської конвенції

До основних принципів Кіотської конвенції належать:

- максимальне спрощення митних формальностей;
- стандартизація митних процедур;
- застосування інформаційних технологій;
- використання системи управління ризиками;
- мінімізація фізичного контролю;
- партнерство між митними органами та бізнесом.

Важливий вплив на розвиток спрощених митних процедур має також Угода СОТ про спрощення процедур торгівлі (Trade Facilitation Agreement), яка спрямована на прискорення переміщення, випуску та митного оформлення товарів. Реалізація положень цієї угоди дозволяє країнам скорочувати адміністративні бар'єри у міжнародній торгівлі та підвищувати ефективність логістичних процесів.

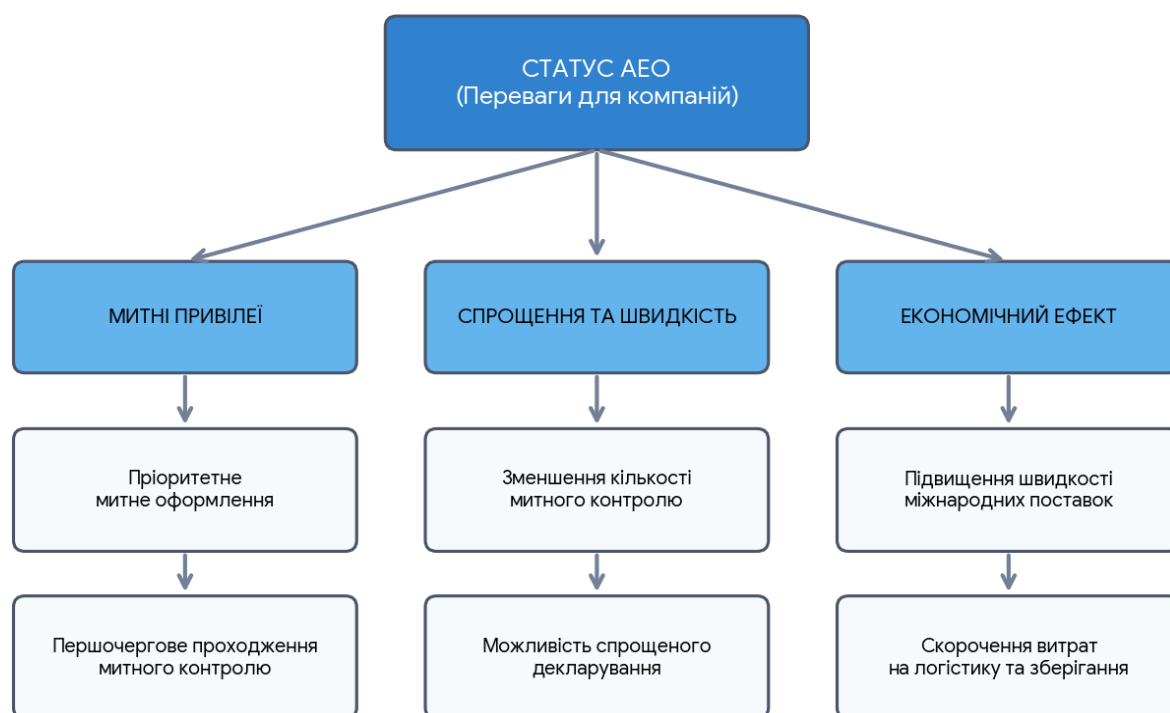
Особливу роль у міжнародній логістиці відіграє цифровізація митного адміністрування. Використання електронного декларування, автоматизованих систем аналізу ризиків, електронних транспортних документів та технології Paperless Trade дозволяє значно скоротити час оформлення вантажів та мінімізувати вплив людського фактору. Автоматизація митних процедур сприяє підвищенню прозорості логістичних процесів, зниженню рівня корупційних ризиків та покращенню взаємодії між учасниками міжнародних ланцюгів постачання [14].

Важливим елементом спрощення митного контролю є застосування системи управління ризиками. Її економічна сутність полягає у концентрації уваги митних органів на операціях із високим рівнем ризику при одночасному спрощенні процедур для добросовісних учасників зовнішньоекономічної діяльності. Це дозволяє суттєво скоротити кількість фізичних оглядів вантажів, прискорити митне оформлення та оптимізувати використання ресурсів митних органів.

Суттєве значення для ефективності міжнародної логістики має інститут Авторизованого економічного оператора (АЕО). Концепція АЕО базується на принципі партнерства між державою та бізнесом і передбачає надання підприємствам із високим рівнем надійності спеціальних митних спрощень. Для компаній, які мають статус АЕО, передбачаються:

- пріоритетне митне оформлення;
- першочергове проходження митного контролю;
- зменшення кількості митних перевірок;
- можливість використання спрощеного декларування;
- підвищення швидкості міжнародних поставок;
- скорочення витрат на логістику та зберігання.

Класифікація вигод Авторизованого Економічного Оператора

Джерело: [23].

Рис. 1.2. Переваги Авторизованого економічного оператора

У сучасній міжнародній логістиці спрощені митні процедури безпосередньо впливають на ефективність функціонування глобальних ланцюгів постачання. Підприємства, які працюють у міжнародному середовищі, дедалі більше орієнтуються на швидкість доставки, стабільність логістичних процесів та мінімізацію часових втрат. Саме тому країни з ефективною системою митного адміністрування мають вищий рівень логістичної конкурентоспроможності та привабливіші умови для міжнародного бізнесу.

Для України питання спрощення митних процедур має стратегічне значення в умовах євроінтеграції, розвитку зовнішньоекономічної діяльності та необхідності інтеграції до європейських транспортно-логістичних мереж. Гармонізація митного законодавства України із стандартами ЄС, впровадження системи NCTS, розвиток цифрової митниці та розширення інституту АЕО є важливими напрямками модернізації національної митної системи [12].

Таким чином, спрощені митні процедури виступають важливим інструментом підвищення ефективності міжнародної логістики, прискорення міжнародного товарообігу та розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Їх впровадження сприяє оптимізації міжнародних ланцюгів постачання, скороченню логістичних витрат, підвищенню швидкості доставки товарів та забезпеченню конкурентоспроможності підприємств у глобальному економічному середовищі.

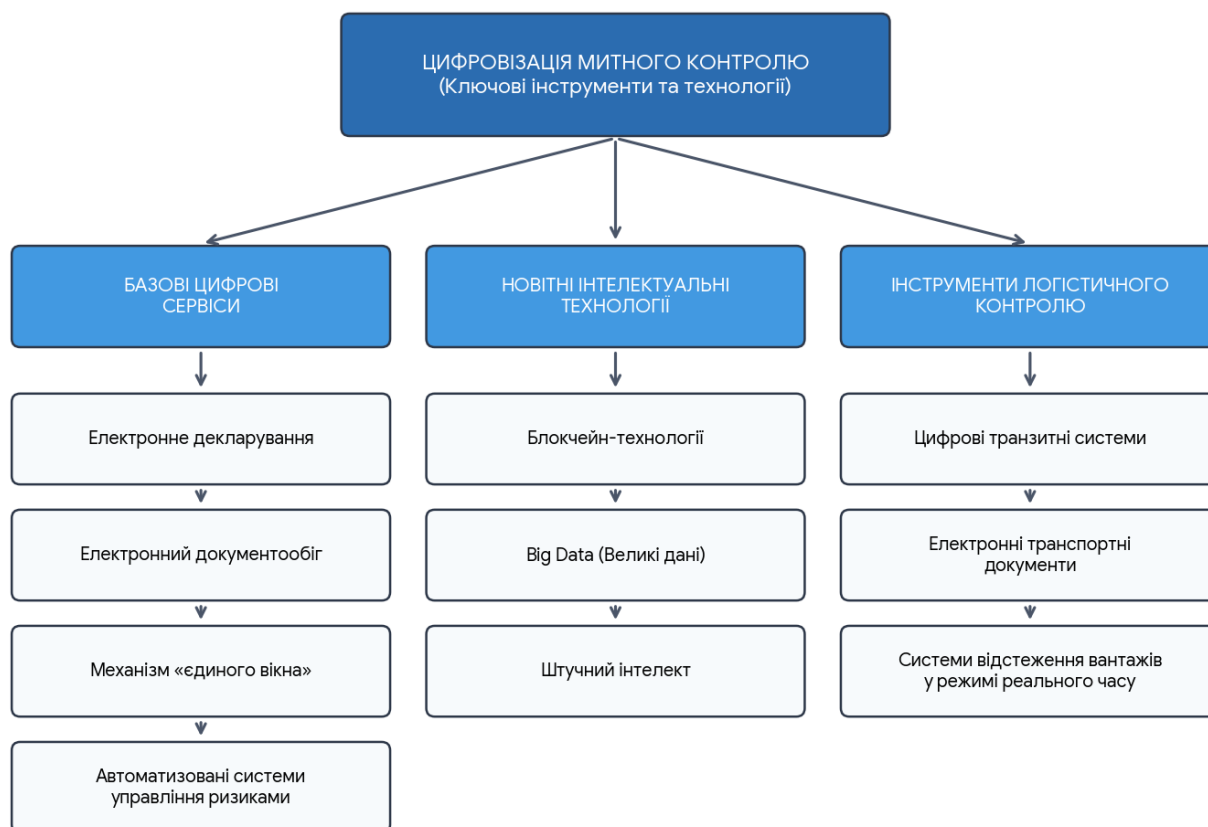
1.2. Механізми цифровізації митного контролю та їх вплив на логістичні процеси

Сучасний етап розвитку міжнародної торгівлі характеризується стрімкою цифровою трансформацією економічних процесів, що суттєво змінює механізми функціонування міжнародної логістики та митного адміністрування. У глобальному економічному середовищі швидкість переміщення товарів, оперативність обробки інформації та ефективність управління міжнародними ланцюгами постачання стають ключовими чинниками конкурентоспроможності

держав і суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. За таких умов цифровізація митного контролю виступає одним із пріоритетних напрямів модернізації митної системи, оскільки саме використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє забезпечити оптимізацію митних процедур, прискорення міжнародного товарообігу та підвищення ефективності логістичних процесів.

Цифровізація митного контролю являє собою комплекс заходів, спрямованих на впровадження електронних технологій, автоматизованих систем обробки даних та цифрових платформ у діяльність митних органів. Основною метою цифрової трансформації митної сфери є забезпечення швидкого, прозорого та безпечного митного оформлення товарів і транспортних засобів при одночасному підвищенні ефективності державного контролю та мінімізації адміністративного навантаження на бізнес [29].

У сучасній міжнародній практиці цифровізація митного контролю охоплює широкий спектр інструментів та технологій, серед яких ключове значення мають (рис. 1.3):

Джерело: [9].

Рис. 1.3. Інструменти цифровізації митного оформлення і контролю

- електронне декларування;
- автоматизовані системи управління ризиками;
- механізм «єдиного вікна»;
- електронний документообіг;
- цифрові транзитні системи;
- блокчейн-технології;
- big data;
- штучний інтелект;
- електронні транспортні документи;
- системи відстеження вантажів у режимі реального часу.

Одним із базових механізмів цифровізації митного контролю є електронне декларування, яке передбачає подання митної декларації та супровідних

документів у цифровому форматі без необхідності використання паперових носіїв. Впровадження електронного декларування суттєво змінило підходи до організації митного оформлення, оскільки дозволило автоматизувати значну частину митних процедур та скоротити час обробки інформації.

Електронне декларування забезпечує:

- прискорення митного оформлення;
- зменшення кількості помилок у документації;
- мінімізацію людського фактору;
- скорочення витрат бізнесу;
- підвищення прозорості митних операцій;
- можливість дистанційного оформлення вантажів.

Для міжнародної логістики це має особливе значення, оскільки швидкість оформлення документів безпосередньо впливає на тривалість доставки товарів та ефективність supply chain. Скорочення часу оформлення вантажів сприяє зменшенню простоїв транспорту, оптимізації складських витрат та підвищенню стабільності міжнародних перевезень.

Важливим елементом цифрової трансформації митної сфери є використання автоматизованих систем управління ризиками. Економічна сутність таких систем полягає у застосуванні цифрових алгоритмів для аналізу ризиків порушення митного законодавства та визначення необхідності проведення додаткових форм контролю. Завдяки автоматизації аналізу ризиків митні органи отримують можливість концентрувати ресурси на операціях із високим рівнем ризику, одночасно спрощуючи процедури для добросовісного бізнесу [19].

Система управління ризиками дозволяє (рис. 1.4):

- скоротити кількість фізичних оглядів;
- прискорити проходження митного контролю;
- оптимізувати використання ресурсів митних органів;
- зменшити затримки на кордоні;

- підвищити ефективність контролю без збільшення адміністративного навантаження.

Функціональні можливості Системи управління ризиками

Джерело: [34].

Рис. 1.4. Переваги впровадження системи управління ризиками

Для міжнародної логістики це означає підвищення прогнозованості поставок, стабільність транспортних маршрутів та скорочення логістичних ризиків.

Одним із найбільш ефективних механізмів цифровізації митного адміністрування є система «єдиного вікна». Її функціонування передбачає можливість одноразового подання інформації до єдиної електронної системи для проходження всіх необхідних видів державного контролю. Такий підхід дозволяє забезпечити інтеграцію митних, прикордонних, санітарних, ветеринарних та інших контролюючих органів у межах єдиного цифрового середовища.

Використання механізму «єдиного вікна» забезпечує:

- скорочення кількості бюрократичних процедур;

- зменшення часу обробки документів;
- підвищення координації між державними органами;
- скорочення витрат учасників зовнішньоекономічної діяльності;
- підвищення прозорості міжнародних перевезень.

У міжнародній логістиці система «єдиного вікна» сприяє оптимізації руху вантажів через кордон та підвищенню ефективності мультимодальних перевезень.

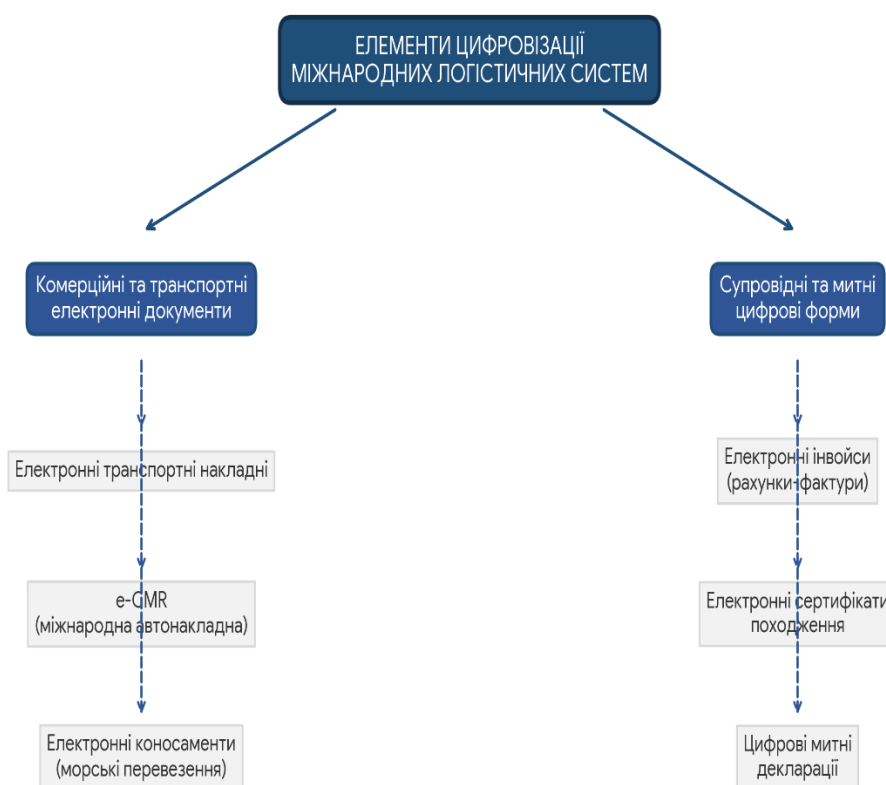
Важливе значення у цифровізації митного контролю має впровадження електронного документообігу. Традиційно міжнародні перевезення супроводжувалися значною кількістю паперових документів, оформлення та перевірка яких потребували значних часових і фінансових ресурсів. Використання цифрових документів дозволяє значно прискорити інформаційний обмін між учасниками логістичних процесів.

Сучасні міжнародні логістичні системи активно використовують:

- електронні інвойси;
- електронні сертифікати походження;
- електронні транспортні накладні;
- e-CMR;
- електронні коносаменти;
- цифрові митні декларації.

Перехід до *paperless logistics* створює передумови для формування повністю цифрових міжнародних ланцюгів постачання, у яких інформаційні потоки інтегруються в єдину електронну систему управління [28].

Особливу роль у сучасній митній логістиці відіграє Нова комп'ютеризована транзитна система (NCTS), яка забезпечує цифрове адміністрування транзитних перевезень між країнами. Система NCTS дозволяє здійснювати електронний обмін інформацією між митними органами різних держав у режимі реального часу, що значно прискорює проходження транзитних вантажів та знижує рівень адміністративних бар'єрів.

Джерело: [20].

Рис. 1.5. Елементи цифровізації міжнародних логістичних систем

Використання NCTS забезпечує:

- спрощення транзитних процедур;
- прискорення міжнародних перевезень;
- скорочення часу перебування вантажів на кордоні;
- підвищення безпеки транзиту;
- гармонізацію митних процедур із європейськими стандартами.

Для України інтеграція до системи NCTS має стратегічне значення в контексті євроінтеграції та розвитку міжнародних транспортних коридорів.

Суттєвий вплив на розвиток цифрової митниці мають технології big data та штучного інтелекту. Використання великих масивів даних дозволяє митним органам аналізувати міжнародні торговельні потоки, виявляти аномальні

операції та прогнозувати потенційні ризики. Штучний інтелект використовується для автоматизації процесів контролю, аналізу митних декларацій та оптимізації логістичних рішень.

Застосування big data та AI сприяє:

- підвищенню точності аналізу ризиків;
- скороченню часу обробки інформації;
- автоматизації прийняття рішень;
- зниженню впливу людського фактору;
- підвищенню ефективності міжнародної логістики.

Перспективним напрямом цифровізації митного контролю є використання блокчейн-технологій. Blockchain забезпечує створення захищених децентралізованих систем зберігання інформації, що дозволяє гарантувати достовірність даних та унеможливити їх несанкціоновану зміну [18].

У міжнародній логістиці blockchain використовується для:

- відстеження руху товарів;
- цифрової верифікації документів;
- контролю походження продукції;
- забезпечення прозорості supply chain;
- автоматизації митних операцій.

Використання блокчейн-технологій сприяє підвищенню рівня довіри між учасниками міжнародної торгівлі та скороченню часу перевірки документів.

Важливим напрямом цифровізації є також впровадження Smart Customs — концепції «розумної митниці», яка передбачає інтеграцію автоматизованих технологій, штучного інтелекту, цифрового моніторингу та аналітичних систем у діяльність митних органів. Smart Customs орієнтована на створення повністю цифрового середовища митного адміністрування, у якому більшість операцій виконується автоматично.

Для міжнародної логістики цифровізація митного контролю має надзвичайно важливе значення, оскільки дозволяє:

- скоротити час доставки товарів;

- оптимізувати міжнародні ланцюги постачання;
- зменшити логістичні витрати;
- підвищити ефективність управління транспортними потоками;
- забезпечити стабільність міжнародних перевезень;
- скоротити витрати на «останню милю».

Особливо важливим є вплив цифровізації на оптимізацію «останньої милі», яка традиційно вважається одним із найбільш витратних етапів логістичного процесу. Затримки під час митного оформлення можуть призводити до порушення графіків доставки, перевантаження складських потужностей та збільшення витрат на транспортування. Використання цифрових митних технологій дозволяє синхронізувати митні та логістичні процеси, забезпечуючи безперервність руху товарів [30].

Для України цифровізація митного контролю є одним із ключових напрямів модернізації митної системи та інтеграції до європейського економічного простору. Впровадження електронного декларування, системи NCTS, цифрового документообігу та механізму «єдиного вікна» сприяє гармонізації митного адміністрування зі стандартами ЄС та підвищенню конкурентоспроможності української логістичної системи.

Таким чином, цифровізація митного контролю виступає важливим інструментом підвищення ефективності міжнародної логістики, оптимізації міжнародних ланцюгів постачання та прискорення міжнародного товарообігу. Використання сучасних цифрових технологій забезпечує скорочення часу митного оформлення, зниження логістичних витрат, підвищення прозорості митних процедур та формування сучасної конкурентоспроможної системи міжнародної логістики.

1.3. Статус Авторизованого економічного оператора (АЕО) як інструмент оптимізації міжнародної логістики

У сучасних умовах глобалізації міжнародної торгівлі, інтенсифікації міжнародних перевезень та формування глобальних ланцюгів постачання особливого значення набуває забезпечення балансу між ефективністю митного контролю та швидкістю переміщення товарів через державні кордони. Постійне зростання обсягів міжнародного товарообігу, розвиток електронної комерції та ускладнення міжнародних supply chain вимагають від держав упровадження сучасних механізмів митного адміністрування, здатних забезпечити одночасно високий рівень безпеки та мінімізацію адміністративних бар'єрів для бізнесу. Одним із найбільш ефективних інструментів оптимізації міжнародної логістики в сучасній світовій практиці виступає інститут Авторизованого економічного оператора (АЕО) [22].

Концепція Авторизованого економічного оператора була розроблена Всесвітньою митною організацією в межах Рамкових стандартів безпеки та спрощення світової торгівлі SAFE Framework of Standards. Основною метою впровадження інституту АЕО стало формування партнерських відносин між митними органами та бізнесом, спрямованих на забезпечення безпеки міжнародних ланцюгів постачання та одночасне спрощення митних процедур для надійних учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Економічна сутність статусу Авторизованого економічного оператора полягає у наданні підприємствам, які відповідають встановленим критеріям надійності та безпеки, спеціальних митних спрощень і преференцій. Отримання статусу АЕО свідчить про високий рівень довіри між суб'єктом господарювання та митними органами, а також про відповідність підприємства міжнародним стандартам безпеки, фінансової стабільності та належного ведення зовнішньоекономічної діяльності.

У міжнародній практиці статус АЕО розглядається не лише як інструмент митного спрощення, але й як важливий елемент забезпечення стабільності та ефективності глобальних supply chain. Компанії, які мають статус АЕО, отримують значні конкурентні переваги завдяки скороченню часу проходження

митних процедур, зниженню логістичних витрат та підвищенню прогнозованості міжнародних перевезень.

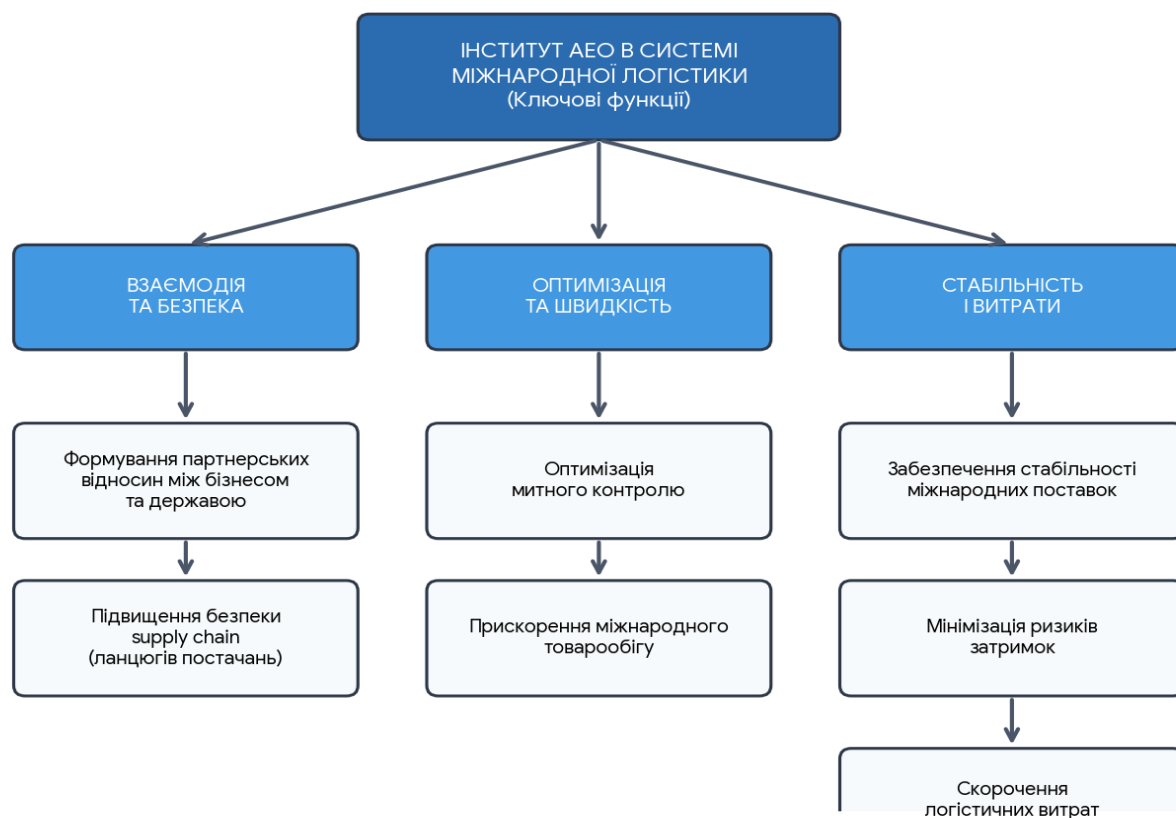
У системі міжнародної логістики інститут АЕО виконує кілька ключових функцій:

- оптимізацію митного контролю;
- прискорення міжнародного товарообігу;
- підвищення безпеки supply chain;
- скорочення логістичних витрат;
- мінімізацію ризиків затримок;
- забезпечення стабільності міжнародних поставок;
- формування партнерських відносин між бізнесом та державою (рис.

1.6).

Особливо важливого значення статус АЕО набуває в умовах сучасної логістики, орієнтованої на швидкість, гнучкість та безперервність міжнародних поставок. У глобальних ланцюгах постачання навіть незначні затримки на митниці можуть призводити до суттєвих фінансових втрат, порушення графіків поставок та дестабілізації виробничих процесів. Саме тому підприємства дедалі більше зацікавлені у використанні механізмів митного спрощення, які дозволяють мінімізувати часові витрати та забезпечити стабільність логістичних операцій [10].

Розподіл ключових функцій інституту АЕО

Джерело: [3].

Рис. 1.6. Ключові функції АЕО

Основними критеріями отримання статусу АЕО є:

- дотримання митного та податкового законодавства;
- відсутність серйозних порушень у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- належна система бухгалтерського та логістичного обліку;
- фінансова стійкість підприємства;
- забезпечення безпеки міжнародного ланцюга постачання;
- наявність ефективної системи внутрішнього контролю;
- відповідність стандартам інформаційної та фізичної безпеки.

У більшості країн світу статус АЕО можуть отримувати:

- виробники;
- експортери;

- імпортери;
- митні брокери;
- перевізники;
- логістичні оператори;
- складські підприємства;
- експедиторські компанії.

Система АЕО передбачає надання підприємствам низки суттєвих переваг у сфері митного адміністрування. До основних спрощень, які отримують авторизовані економічні оператори, належать:

- першочергове митне оформлення;
- скорочення кількості митних оглядів;
- використання спрощених декларацій;
- можливість самостійного накладення пломб;
- проведення митного контролю на території підприємства;
- пріоритетне проходження пунктів пропуску;
- зменшення обсягу документальних перевірок;
- спрощений доступ до міжнародних транзитних систем.

Одним із найважливіших економічних ефектів функціонування АЕО є скорочення часу митного оформлення. У міжнародній логістиці швидкість проходження митного контролю безпосередньо впливає на:

- тривалість міжнародних перевезень;
- рівень транспортних витрат;
- ефективність управління запасами;
- швидкість доставки товарів кінцевому споживачу;
- стабільність supply chain.

Скорочення часу митного оформлення дозволяє підприємствам оптимізувати логістичні процеси, зменшити витрати на зберігання вантажів, мінімізувати простой транспорту та забезпечити безперервність міжнародних поставок. Особливо важливим це є для компаній, які працюють за моделями Just-

in-Time та Lean Logistics, де затримки у поставках можуть спричиняти значні виробничі втрати [11].

Важливу роль інститут АЕО відіграє у зниженні логістичних ризиків. У сучасній міжнародній логістиці ризики затримок на митниці, непередбачуваних перевірок та адміністративних бар'єрів є одним із головних чинників нестабільності supply chain. Наявність статусу АЕО забезпечує підприємствам більш прогнозовані умови проходження митного контролю, що підвищує надійність міжнародних перевезень та дозволяє ефективніше планувати логістичні операції.

Особливе значення інститут АЕО має для оптимізації транзитних перевезень. У сучасній міжнародній торгівлі значна частина товарів переміщується через кілька державних кордонів, що потребує швидкого та ефективного митного оформлення на всіх етапах транспортування. Авторизовані економічні оператори отримують спрощений доступ до міжнародних транзитних процедур, що дозволяє:

- прискорити рух вантажів;
- знизити рівень бюрократичного навантаження;
- скоротити витрати на міжнародний транзит;
- підвищити ефективність мультимодальних перевезень.

У міжнародній практиці важливим елементом розвитку інституту АЕО є механізм взаємного визнання авторизацій між державами. Укладення угод про взаємне визнання АЕО дозволяє підприємствам користуватися спрощеннями не лише в країні реєстрації, а й у міжнародних логістичних операціях із країнами-партнерами. Це суттєво підвищує ефективність міжнародних supply chain та сприяє інтеграції держав у глобальні торговельні мережі [32].

Найбільш розвиненою система АЕО є у Європейському Союзі, де вона виступає одним із ключових елементів сучасної митної політики. Європейська модель АЕО базується на принципах:

- партнерства між бізнесом і митницею;
- цифровізації митних процедур;

- управління ризиками;
- мінімізації адміністративних бар'єрів;
- забезпечення безпеки міжнародної торгівлі (рис. 1.7).

Взаємозв'язок принципів Європейської моделі АЕО

Джерело: [24].

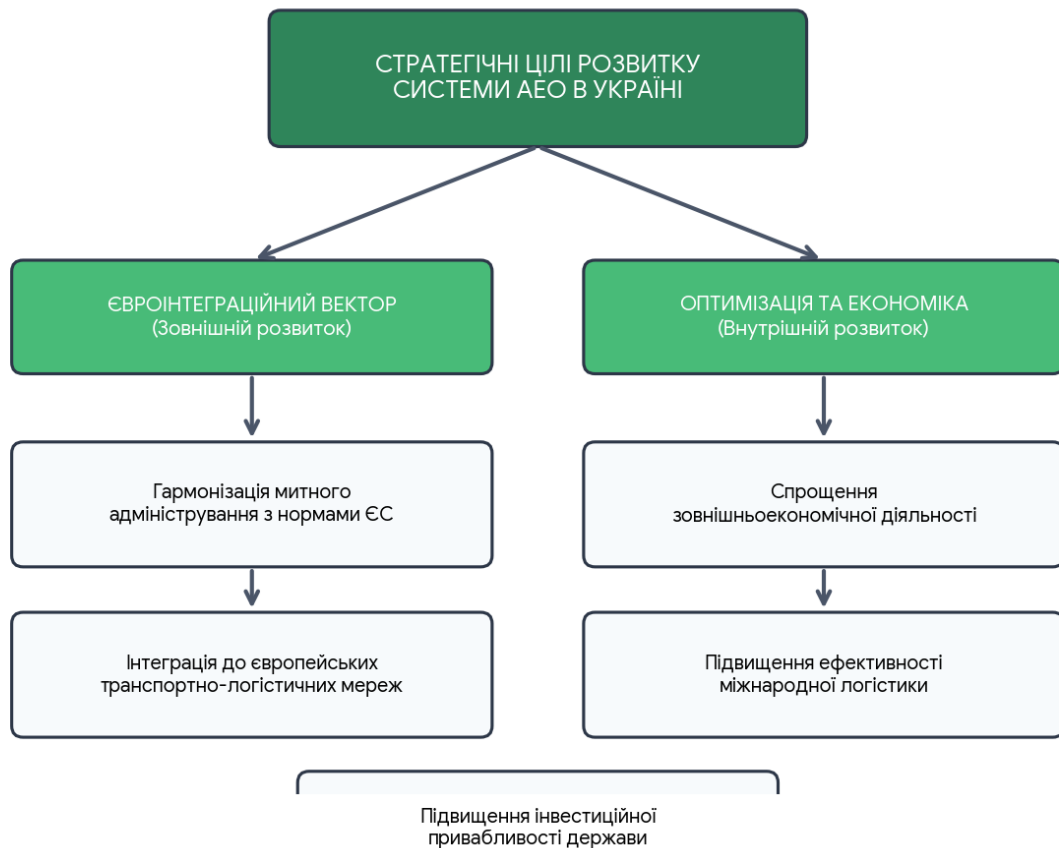
Рис. 1.7. Європейські принципи АЕО

У країнах ЄС статус АЕО розглядається як важливий чинник підвищення конкурентоспроможності підприємств, оскільки він дозволяє значно скоротити часові та фінансові витрати на міжнародну логістику.

Для України впровадження інституту Авторизованого економічного оператора є важливим напрямом адаптації митного законодавства до стандартів Європейського Союзу. Розвиток системи АЕО в Україні спрямований на:

- гармонізацію митного адміністрування з нормами ЄС;
- підвищення ефективності міжнародної логістики;
- спрощення зовнішньоекономічної діяльності;
- інтеграцію до європейських транспортно-логістичних мереж;
- підвищення інвестиційної привабливості держави (рис. 1.8).

Напрямки розвитку інституту АЕО в Україні

Джерело: [27].

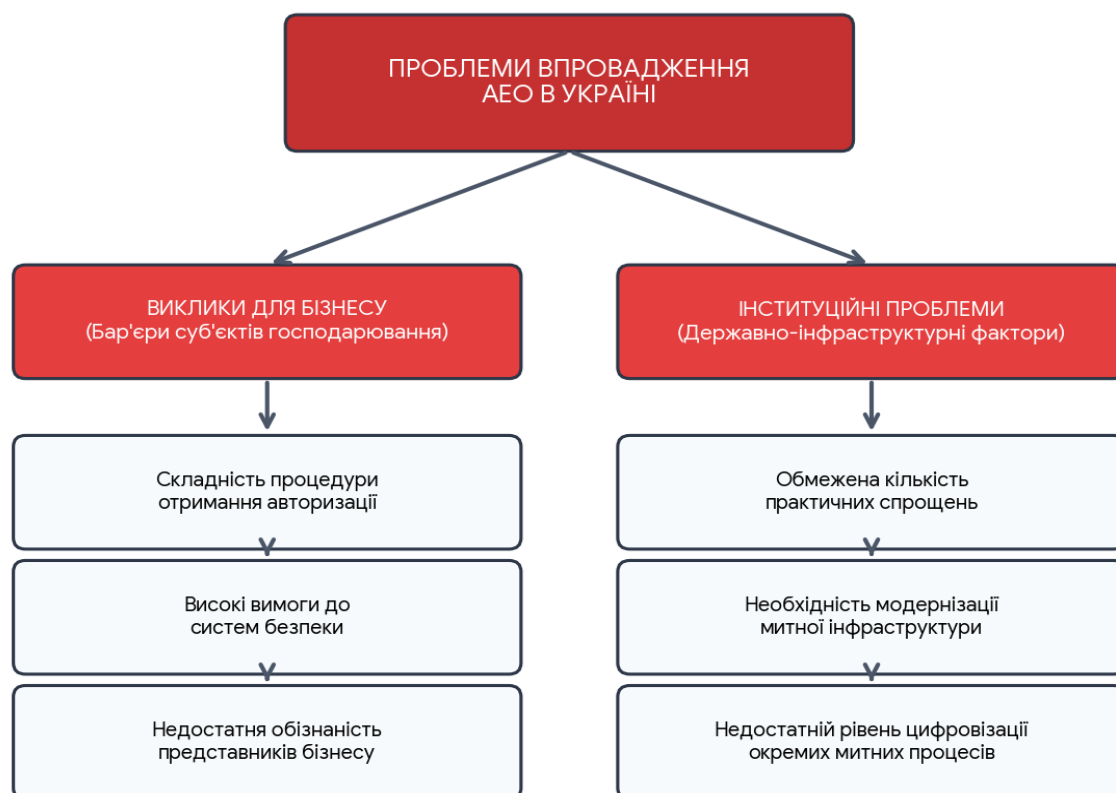
Рис. 1.8. Стратегічні цілі впровадження АЕО в Україні

Водночас процес впровадження АЕО в Україні супроводжується низкою проблем. До основних із них належать:

- складність процедури отримання авторизації;
- недостатня обізнаність бізнесу;
- високі вимоги до систем безпеки;

- обмежена кількість практичних спрощень;
- необхідність модернізації митної інфраструктури;
- недостатній рівень цифровізації окремих митних процесів (рис. 1.9).

Класифікація проблем розвитку інституту АЕО в Україні

Джерело: [6].

Рис. 1.9. Проблеми впровадження АЕО в Україні

Попри це розвиток інституту АЕО має значний потенціал для підвищення ефективності української міжнародної логістики. Особливо важливим це є в умовах післявоєнного відновлення економіки, розвитку експортного потенціалу України та необхідності інтеграції до глобальних supply chain.

Суттєвий вплив статус АЕО має також на оптимізацію «останньої милі» у міжнародній логістиці. Скорочення часу митного оформлення дозволяє прискорити доставку товарів кінцевим споживачам, зменшити навантаження на логістичні центри та підвищити ефективність електронної комерції. Для

сучасного ринку, орієнтованого на швидкі поставки та високий рівень сервісу, це є важливим фактором конкурентної боротьби [16].

Таким чином, статус Авторизованого економічного оператора виступає одним із ключових інструментів оптимізації міжнародної логістики в умовах глобалізації та цифрової трансформації міжнародної торгівлі. Інститут АЕО сприяє прискоренню міжнародного товарообігу, скороченню логістичних витрат, підвищенню стабільності supply chain та зміцненню партнерських відносин між бізнесом і державою. Для України розвиток системи АЕО є важливим елементом модернізації митного адміністрування, інтеграції до європейського економічного простору та підвищення конкурентоспроможності національної логістичної системи.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ СПРОЩЕНИХ МИТНИХ ПРОЦЕДУР НА ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ

2.1. Аналіз сучасного стану митного адміністрування та логістичної інфраструктури України

У сучасних умовах розвитку міжнародної торгівлі ефективність митного адміністрування та рівень розвитку логістичної інфраструктури виступають одними з ключових факторів конкурентоспроможності національної економіки. Для України питання модернізації митної системи та розвитку міжнародної логістики набувають особливого значення у контексті євроінтеграції, адаптації національного законодавства до стандартів Європейського Союзу, розвитку експортного потенціалу та функціонування економіки в умовах воєнного стану. Саме митне адміністрування формує базові умови для здійснення зовнішньоекономічної діяльності, впливаючи на швидкість міжнародного товарообігу, рівень логістичних витрат, інвестиційну привабливість держави та інтеграцію України до глобальних ланцюгів постачання.

Митне адміністрування є складовою системи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, що охоплює комплекс організаційних, правових, контрольних та інформаційних заходів, спрямованих на забезпечення законності переміщення товарів через митний кордон держави, справляння митних платежів, захист економічних інтересів країни та забезпечення безпеки міжнародної торгівлі. Ефективність митного адміністрування безпосередньо впливає на функціонування міжнародної логістики, оскільки швидкість проходження митного контролю визначає рівень безперервності міжнародних supply chain та ефективність транспортно-логістичних операцій [1].

Сучасний стан митного адміністрування України характеризується активною трансформацією митної системи, спрямованою на цифровізацію процедур, гармонізацію законодавства з нормами ЄС та розвиток партнерських відносин між державою та бізнесом. Одним із ключових напрямів реформування

стало впровадження електронних митних технологій, автоматизація митного контролю та розвиток системи «митного безвізу» на базі NCTS. У 2025 році Державна митна служба України продовжила цифровізацію митного оформлення, впровадивши нові автоматизовані модулі обробки рішень та цифрової взаємодії з бізнесом.

Важливим досягненням модернізації митної системи стало активне впровадження Нової комп'ютеризованої транзитної системи (NCTS), яка функціонує відповідно до європейських стандартів процедури спільного транзиту. Система NCTS забезпечує електронний обмін інформацією між митними органами держав-учасниць Конвенції про процедуру спільного транзиту та дозволяє суттєво спростити транзитні операції. За даними Державної митної служби України, у 2025 році було оформлено близько 142 тисяч транзитних декларацій у системі NCTS, що стало рекордним показником для України [33].

Розвиток системи «митного безвізу» сприяє:

- прискоренню міжнародних перевезень;
- скороченню часу перебування вантажів на кордоні;
- зменшенню адміністративних бар'єрів;
- підвищенню ефективності транзитної логістики;
- гармонізації митного адміністрування з нормами ЄС.

Для України впровадження NCTS має стратегічне значення, оскільки дозволяє інтегрувати національну митну систему до європейського митного простору та підвищити роль держави як транзитного хабу між Європою та Азією.

Одним із важливих напрямів розвитку митного адміністрування України є цифровізація митних процедур. У сучасних умовах цифрова трансформація митної сфери виступає ключовим інструментом підвищення ефективності державного контролю та оптимізації міжнародної логістики. В Україні активно впроваджуються:

- електронне декларування;
- система «єдиного вікна»;

- електронний документообіг;
- автоматизовані системи аналізу ризиків;
- електронні гарантії;
- цифрові сервіси взаємодії бізнесу та митних органів (рис. 2.1).

Екосистема цифровізації митних процесів в Україні

Джерело: [15].

Рис. 2.1. Цифрові інструменти вітчизняної митниці

Цифровізація митного адміністрування сприяє підвищенню швидкості митного оформлення, скороченню кількості паперових процедур та зменшенню впливу людського фактору. У сучасних умовах саме цифрові технології забезпечують можливість формування сучасної Smart Customs, орієнтованої на автоматизацію процедур контролю та інтеграцію інформаційних систем у єдиний цифровий простір.

Важливим елементом сучасної митної системи України є розвиток інституту Авторизованого економічного оператора (АЕО). У 2025 році кількість українських підприємств, які отримали статус АЕО, досягла 110 компаній, що свідчить про поступове формування партнерської моделі взаємодії між митницею та бізнесом.

Розвиток інституту АЕО має важливе значення для міжнародної логістики, оскільки дозволяє:

- скоротити час митного оформлення;
- мінімізувати кількість фізичних оглядів;
- підвищити прогнозованість поставок;
- оптимізувати міжнародні supply chain;
- зменшити логістичні витрати підприємств.

Попри позитивні тенденції модернізації митної системи, сучасний стан митного адміністрування України характеризується також наявністю низки системних проблем. Однією з головних проблем залишається недостатня пропускна спроможність пунктів пропуску на державному кордоні. В умовах воєнного стану значна частина традиційних транспортних маршрутів була заблокована або обмежена, що спричинило перенавантаження західних прикордонних переходів та збільшення часу проходження митних процедур [4].

Особливо гостро проблема проявилася після переорієнтації основних експортних потоків України на європейський напрямок. Зростання навантаження на автомобільні та залізничні пункти пропуску призвело до:

- утворення значних черг;
- збільшення часу очікування;
- перевантаження логістичних терміналів;
- зростання транспортних витрат;
- порушення графіків міжнародних поставок.

Важливим чинником, що впливає на ефективність міжнародної логістики України, є стан транспортно-логістичної інфраструктури. Логістична інфраструктура охоплює:

- автомобільні та залізничні транспортні мережі;
- морські та річкові порти;
- авіаційну інфраструктуру;
- митні термінали;
- логістичні центри;
- складські комплекси;
- прикордонні переходи;
- мультимодальні транспортні вузли (рис. 2.2).

Компоненти міжнародної логістичної інфраструктури

Джерело: [21].

Рис. 2.2. Структура міжнародної логістичної системи України

До початку повномасштабної війни значна частина експортно-імпортних операцій України здійснювалася через морські порти Чорного моря. Проте військові дії суттєво вплинули на функціонування морської логістики, що

спричинило необхідність переорієнтації вантажопотоків на сухопутні транспортні коридори та дунайські порти.

У сучасних умовах ключову роль у міжнародній логістиці України відіграють:

- західні автомобільні переходи;
- залізничні коридори до країн ЄС;
- дунайські порти;
- мультимодальні логістичні маршрути.

Водночас існуюча інфраструктура часто не відповідає сучасним обсягам міжнародних перевезень, що негативно впливає на ефективність supply chain та підвищує рівень логістичних витрат.

Суттєвою проблемою залишається також різниця між українською та європейською залізничною колією, що ускладнює інтеграцію до європейської транспортної системи та збільшує тривалість перевантаження вантажів на кордоні. Це створює додаткові логістичні витрати та знижує швидкість міжнародних перевезень [8].

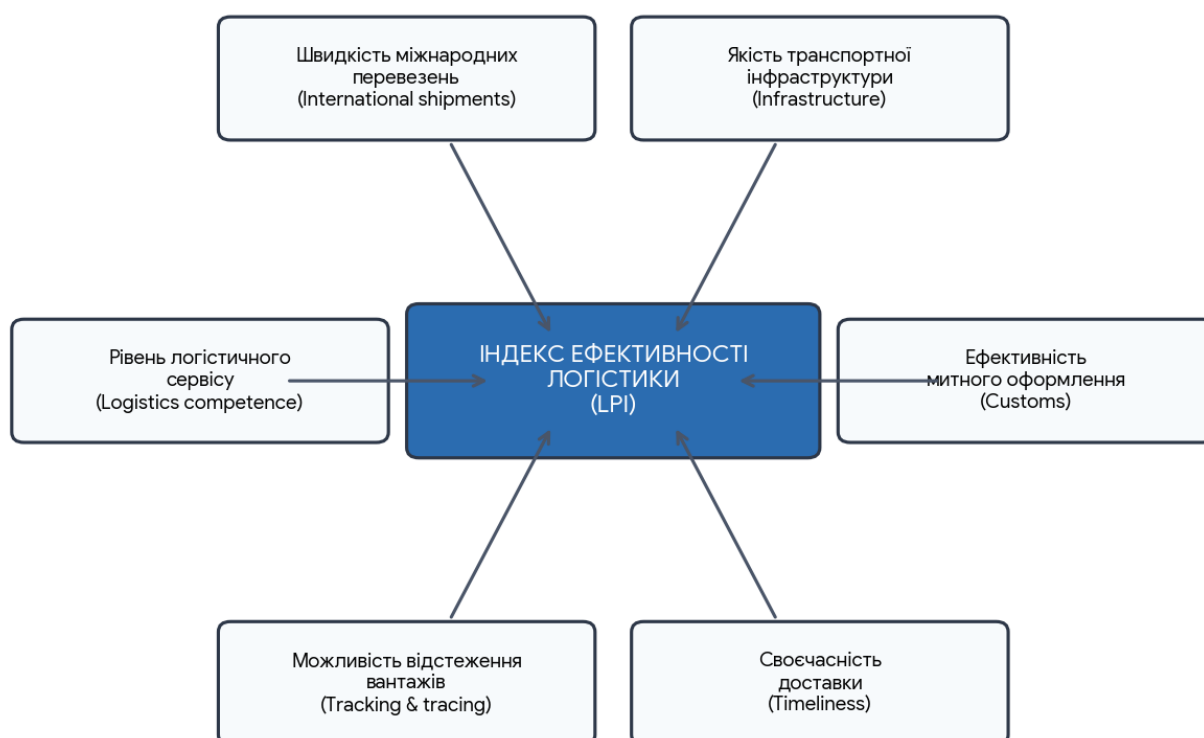
У міжнародній практиці ефективність логістичної системи держави оцінюється за допомогою індексу Logistics Performance Index (LPI), який враховує:

- ефективність митного оформлення;
- якість транспортної інфраструктури;
- рівень логістичного сервісу;
- швидкість міжнародних перевезень;
- можливість відстеження вантажів;
- своєчасність доставки (рис.2.3, табл. 2. 1).

Важливо врахувати, що індекс Logistics Performance Index (LPI), який розраховує The World Bank, не публікується щороку. Після випуску 2018 року наступне офіційне оцінювання було проведено лише у 2023 році. Тому для 2022, 2024 і 2025 років офіційні значення LPI відсутні.

За результатами дослідження встановлено, що у 2018 році Україна посідала 66 місце серед країн світу за індексом ефективності логістики (LPI) із показником 2,83 бала. У 2023 році Україна посіла 79-те місце серед 139 країн світу з інтегральним показником LPI 2,7 бала. Порівняно з 2018 роком позиція України погіршилася на 13 пунктів (з 66-го до 79-го місця), що значною мірою пов'язано з повномасштабною війною, руйнуванням транспортної інфраструктури, блокуванням морських портів та ускладненням логістичних маршрутів. Водночас Україна зберегла відносно високі показники за критеріями своєчасності доставки вантажів та організації міжнародних перевезень.

Критерії оцінки Logistics Performance Index (LPI)

Джерело: [26].

Рис. 2.3. Складові індексу Logistics Performance Index (LPI)

Для України підвищення позицій у міжнародних логістичних рейтингах є важливим чинником формування позитивного інвестиційного іміджу та розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Таблиця 2.1

Динаміка Logistics Performance Index (LPI) України у 2018–2025 рр.

Рік	Місце України у рейтингу LPI	Загальний бал LPI (1–5)	Характеристика періоду
2018	66	2,83	Покращення логістичної інфраструктури та митних процедур
2022	н/д	н/д	Офіційне дослідження LPI не проводилося
2023	79	2,70	Вплив повномасштабної війни на транспортну та логістичну систему України
2024	н/д	н/д	Новий рейтинг Світовим банком не оприлюднювався
2025	н/д	н/д	Офіційні дані відсутні

Джерело: [7].

Джерело: складено за даними [Logistics Performance Index \(World Bank\)](#) та бази даних [World Bank Data Catalog](#).

Сучасний розвиток міжнародної логістики України також характеризується активним впровадженням цифрових платформ управління транспортними потоками та автоматизацією логістичних процесів. Використання цифрових технологій у сфері logistics management дозволяє:

- підвищити ефективність управління перевезеннями;
- оптимізувати транспортні маршрути;
- забезпечити моніторинг вантажів у режимі реального часу;
- скоротити час доставки;

- мінімізувати логістичні ризики.

Особливого значення цифровізація набуває для оптимізації «останньої милі» у міжнародних перевезеннях. Затримки під час митного оформлення часто призводять до порушення графіків доставки та зростання витрат на фінальному етапі логістичного процесу. Саме тому розвиток цифрових митних технологій є важливим чинником підвищення ефективності міжнародної логістики України.

Попри складні умови функціонування економіки в період воєнного стану, Україна демонструє суттєвий прогрес у напрямі модернізації митного адміністрування та інтеграції до європейського митного простору. Європейська Комісія позитивно оцінила рівень готовності українських митних ІТ-систем та ефективність впровадження NCTS і цифрових механізмів управління ризиками.

Таким чином, сучасний стан митного адміністрування та логістичної інфраструктури України характеризується одночасним поєднанням процесів активної цифрової трансформації, гармонізації із європейськими стандартами та наявності системних інфраструктурних проблем, пов'язаних із наслідками війни та недостатнім рівнем розвитку транспортної інфраструктури. Подальша модернізація митної системи, розвиток цифрових технологій, розширення інституту АЕО та модернізація логістичної інфраструктури виступають ключовими умовами підвищення ефективності міжнародної логістики України та інтеграції держави до глобальних ланцюгів постачання [5].

2.2. Оцінка впливу цифровізації та спрощених процедур на швидкість міжнародних перевезень

У сучасних умовах глобалізації міжнародної торгівлі, розвитку електронної комерції та інтеграції держав у глобальні ланцюги постачання швидкість міжнародних перевезень стає одним із ключових факторів конкурентоспроможності економіки. Міжнародна логістика дедалі більше орієнтується на принципи оперативності, безперервності поставок та мінімізації часових витрат на всіх етапах транспортування товарів. За таких умов

особливого значення набувають процеси цифровізації митного адміністрування та впровадження спрощених митних процедур, які забезпечують оптимізацію міжнародного товарообігу, прискорення проходження митного контролю та підвищення ефективності функціонування міжнародних supply chain [25].

У сучасній міжнародній практиці цифровізація митної сфери розглядається як один із базових інструментів trade facilitation, спрямований на скорочення адміністративних бар'єрів у міжнародній торгівлі. Впровадження цифрових технологій у діяльність митних органів забезпечує автоматизацію процесів контролю, електронний обмін інформацією, мінімізацію людського фактору та скорочення часу митного оформлення вантажів. Для міжнародної логістики це має стратегічне значення, оскільки швидкість проходження митних процедур безпосередньо впливає на тривалість міжнародних перевезень, рівень логістичних витрат та стабільність міжнародних ланцюгів постачання.

Одним із ключових напрямів цифровізації митного адміністрування є впровадження електронного декларування. Традиційні паперові механізми митного оформлення характеризувалися високим рівнем бюрократизації, значними часовими витратами на перевірку документів та необхідністю фізичної присутності представників бізнесу під час здійснення митних формальностей. Використання електронних митних декларацій дозволило суттєво оптимізувати процеси митного оформлення та забезпечити дистанційну взаємодію між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та митними органами.

Електронне декларування сприяє:

- скороченню часу подання документів;
- автоматизації перевірки даних;
- прискоренню прийняття митних рішень;
- зниженню кількості помилок;
- мінімізації корупційних ризиків;
- підвищенню прозорості митних процедур.

За результатами впровадження електронного декларування час митних процедур суттєво скоротився, про це свідчать данні статистики митної служби України, які зведені у таблиці 2.2.

Окрім «чистого» часу роботи митника з декларацією, загальний час перебування транспорту у зоні митного контролю (включаючи черги та проходження суміжних служб) також продемонстрував позитивну динаміку.

Таблиця 2.2

Динаміка витрат часу здійснення митних процедур 2024-2025 рр.

Показники	2023	2025	Зміни	
			хв	%
Тривалість оформлення імпорту	93 хв	82 хв	-11	11
Тривалість оформлення експорту	66 хв	48 хв	-18	27
Тривалість оформлення транзитного вантажу	41 хв	31 хв	-10	24

Джерело: [13].

За результатами експертних опитувань бізнесу, сукупний середній час митного оформлення для компаній у 2024–2025 роках зменшився з 9,8 до 6,5 годин.

Близько 65,5% підприємств оцінюють роботу митних органів як ефективну (найвищий показник довіри, починаючи з 2016 року). Водночас 48,8% опитаних усе ще маркують фізичні черги на автомобільних пунктах пропуску як головну проблему «вузького місця» міжнародної логістики.

Для міжнародних перевезень це означає суттєве скорочення часу перебування транспортних засобів на митних терміналах та прикордонних пунктах пропуску. У сучасній логістиці навіть кілька годин затримки можуть призводити до порушення графіків поставок, збільшення транспортних витрат та втрати конкурентних переваг підприємствами.

Важливим інструментом цифровізації митного контролю виступає автоматизована система управління ризиками. У традиційній системі митного адміністрування значна частина вантажів підлягала обов'язковому фізичному контролю, що створювало додаткові часові витрати та перевантажувало митну інфраструктуру. Використання цифрових алгоритмів аналізу ризиків дозволило перейти до селективного підходу у здійсненні митного контролю.

Система управління ризиками базується на:

- автоматичному аналізі митних декларацій;
- використанні баз даних;
- оцінці попередньої історії суб'єкта ЗЕД;
- моніторингу ризикових товарів;
- цифровому аналізі маршрутів перевезення;
- виявленні аномальних логістичних операцій.

Використання автоматизованої системи ризик-менеджменту дозволяє суттєво скоротити кількість фізичних оглядів вантажів та прискорити проходження митного контролю для добросовісних учасників зовнішньоекономічної діяльності. Це забезпечує підвищення швидкості міжнародних перевезень та зменшення логістичних затримок.

Суттєвий вплив на швидкість міжнародних перевезень має впровадження механізму «єдиного вікна». У міжнародній торгівлі митне оформлення часто супроводжується необхідністю проходження різних форм державного контролю — митного, ветеринарного, фітосанітарного, екологічного та інших. Традиційна модель передбачала подання документів до кожного контролюючого органу окремо, що значно збільшувало часові витрати [34].

Система «єдиного вікна» дозволяє:

- здійснювати одноразове подання інформації;
- автоматизувати обмін даними між державними органами;
- скоротити дублювання процедур;
- прискорити проходження контролю;
- підвищити ефективність логістичних операцій.

У результаті використання системи «єдиного вікна» суттєво скорочується час митного оформлення вантажів, що позитивно впливає на швидкість міжнародних поставок та оптимізацію supply chain.

Одним із найважливіших чинників прискорення міжнародних перевезень є впровадження Нової комп'ютеризованої транзитної системи (NCTS). Система NCTS функціонує на основі електронного обміну даними між митними органами держав-учасниць Конвенції про процедуру спільного транзиту та дозволяє значно спростити транзитні перевезення [8].

Використання NCTS забезпечує:

- автоматизацію транзитних процедур;
- скорочення часу проходження кордону;
- спрощення оформлення транзитних декларацій;
- можливість цифрового контролю вантажів;
- прискорення міжнародного товарообігу.

Для України інтеграція до системи NCTS стала важливим етапом гармонізації митного адміністрування із стандартами Європейського Союзу. Завдяки функціонуванню «митного безвізу» українські перевізники отримали можливість використовувати єдину транзитну декларацію під час перевезень між країнами-учасницями Конвенції, що дозволило скоротити часові витрати та підвищити ефективність міжнародної логістики.

Повноцінний перехід України на єдину європейську електронну систему спільного транзиту NCTS (Фаза 5) став головним драйвером «митного безвізу».

Протягом 2025 року кількість оформлених внутрішніх транзитних переміщень у системі NCTS зросла майже у 2,5 рази – з 10 тис. до 24,5 тис. декларацій. Це підтверджує масовий перехід логістичних компаній на європейські стандарти декларування.

Обсяг фінансового гарантування у системі спільного транзиту в електронному просторі зріс до майже 300 млн євро (zareєстровано 87 загальних гарантій у 2025 році), що мінімізує простой вантажів через фінансове забезпечення.

Особливо вагомий вплив цифровізація митних процедур має на оптимізацію міжнародних supply chain. У сучасній логістиці ефективність функціонування ланцюгів постачання значною мірою залежить від синхронізації інформаційних та матеріальних потоків. Затримки під час митного оформлення можуть порушувати роботу виробничих підприємств, збільшувати витрати на зберігання товарів та ускладнювати планування логістичних операцій.

Цифровізація дозволяє:

- забезпечити безперервність інформаційних потоків;
- здійснювати моніторинг вантажів у режимі реального часу;
- автоматизувати управління транспортними операціями;
- скоротити час обробки логістичної інформації;
- підвищити точність прогнозування поставок.

Особливо важливим це є для компаній, які використовують концепції Just-in-Time та Lean Logistics, де навіть незначні затримки можуть призводити до суттєвих економічних втрат [24].

Важливу роль у прискоренні міжнародних перевезень відіграє цифровізація транспортних документів. У міжнародній логістиці традиційно використовувалася значна кількість паперової документації, обробка якої вимагала значних часових ресурсів. Використання електронних документів дозволило суттєво оптимізувати інформаційні процеси у сфері міжнародних перевезень.

Серед основних цифрових документів використовуються:

- електронні транспортні накладні;
- e-CMR;
- електронні коносаменти;
- електронні сертифікати походження;
- цифрові митні декларації;
- електронні інвойси.

Перехід до paperless logistics забезпечує скорочення часу оформлення міжнародних перевезень та сприяє формуванню повністю цифрових supply chain.

Суттєвий вплив на швидкість міжнародних перевезень має впровадження інституту Авторизованого економічного оператора (АЕО). Підприємства, які мають статус АЕО, користуються спрощеннями митного контролю та отримують пріоритетне оформлення вантажів. Це дозволяє значно скоротити час проходження митних процедур та забезпечити стабільність міжнародних поставок [18].

Основними перевагами АЕО є:

- скорочення кількості фізичних оглядів;
- першочергове митне оформлення;
- використання спрощених декларацій;
- прискорене проходження пунктів пропуску;
- можливість проведення контролю на території підприємства.

Для міжнародної логістики це означає:

- скорочення простоїв транспорту;
- зниження витрат на зберігання;
- оптимізацію логістичних маршрутів;
- підвищення швидкості доставки товарів.

Особливо важливого значення цифровізація митного адміністрування набуває для оптимізації «останньої милі». У сучасній логістиці «остання миля» є одним із найбільш витратних та складних етапів доставки товарів. Затримки під час митного оформлення можуть спричинити перевантаження логістичних центрів, порушення графіків доставки та збільшення витрат на транспортування.

Використання цифрових митних технологій дозволяє:

- синхронізувати митні та логістичні процеси;
- прискорити передачу вантажів між учасниками supply chain;
- підвищити точність планування доставки;
- скоротити витрати на фінальному етапі транспортування.

Цифровізація має також важливий антикорупційний ефект. Автоматизація митних процедур та мінімізація прямого контакту між бізнесом і посадовими особами сприяють підвищенню прозорості митного адміністрування. Це

позитивно впливає на бізнес-клімат та створює сприятливі умови для розвитку міжнародної торгівлі.

Водночас, попри значні переваги цифровізації митної сфери, існують і певні проблеми, що стримують ефективність міжнародних перевезень. До основних проблем належать:

- недостатній рівень технічного забезпечення окремих митних органів;
- нерівномірний рівень цифровізації регіональних митниць;
- проблеми інтеграції інформаційних систем;
- кіберзагрози;
- недостатній рівень цифрової компетентності окремих учасників ЗЕД;
- перевантаження прикордонної інфраструктури.

Особливо актуальними ці проблеми стали в умовах воєнного стану, коли значна частина міжнародних вантажопотоків була переорієнтована на західний напрямок. Перевантаження пунктів пропуску призводило до збільшення часу очікування та зростання логістичних витрат. У таких умовах цифровізація митного адміністрування стала одним із ключових інструментів підтримання безперервності міжнародної логістики [30].

Для оцінки ефективності цифровізації та спрощених процедур доцільно використовувати міжнародні індикатори логістичної ефективності, зокрема:

- Logistics Performance Index;
- показники часу митного оформлення;
- середню тривалість міжнародних перевезень;
- рівень логістичних витрат;
- швидкість проходження транзитних вантажів;
- рівень автоматизації митних процедур.

Світовий досвід демонструє, що країни з високим рівнем цифровізації митного адміністрування мають значно вищі показники логістичної ефективності та привабливіші умови для міжнародного бізнесу. Саме тому

розвиток цифрової митниці виступає одним із пріоритетних напрямів державної політики у сфері міжнародної торгівлі.

Для України подальший розвиток цифрових митних технологій має стратегічне значення в контексті євроінтеграції та післявоєнного відновлення економіки [2].

Таблиця 2.3

Динаміка оформлення вантажних митних декларацій (ВМД) та середнього часу процедур в Україні (2022–2025 рр.)

Показник ефективності	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Загальна динаміка (2025 до 2022 рр.)
Загальна кількість оформлених ВМД, млн шт.	~ 1,15	~ 1,28	1,35	1,42	Зростання на 23,5%
— частка електронних декларацій, %	98,5%	99,1%	99,6%	99,9%	Майже 100% перехід у цифру
Середній час оформлення імпорту, хв	104	93	87	83	Скорочення часу на 20,2%
Середній час оформлення експорту, хв	72	66	54	48	Скорочення часу на 33,3%
Середній час оформлення транзиту, хв	49	41	35	31	Скорочення часу на 36,7%
Рівень довіри бізнесу до митниці, % опитаних	42,0%	51,5%	58,0%	65,5%	Зростання довіри на 23,5%

Джерело: сформовано автором на основі звітних даних Державної митної служби України та моніторингу бізнес-асоціацій.

Розширення функціоналу NCTS, розвиток електронного документообігу, автоматизація митного контролю та вдосконалення системи управління ризиками дозволять:

- прискорити міжнародні перевезення;
- підвищити ефективність логістичної системи;
- скоротити логістичні витрати;
- підвищити конкурентоспроможність українських експортерів;

- інтегрувати Україну до глобальних supply chain.

Показники демонструють, що попри складні зовнішні умови, логістична система адаптувалася завдяки цифровізації. Скорочення часу оформлення експорту на третину (з 72 до 48 хвилин) є прямим наслідком автоматичного очищення декларацій без участі інспектора [29].

Таблиця 2.4

Показники інтеграції України до європейської системи спільного транзиту
NCTS (2022–2025 рр.)

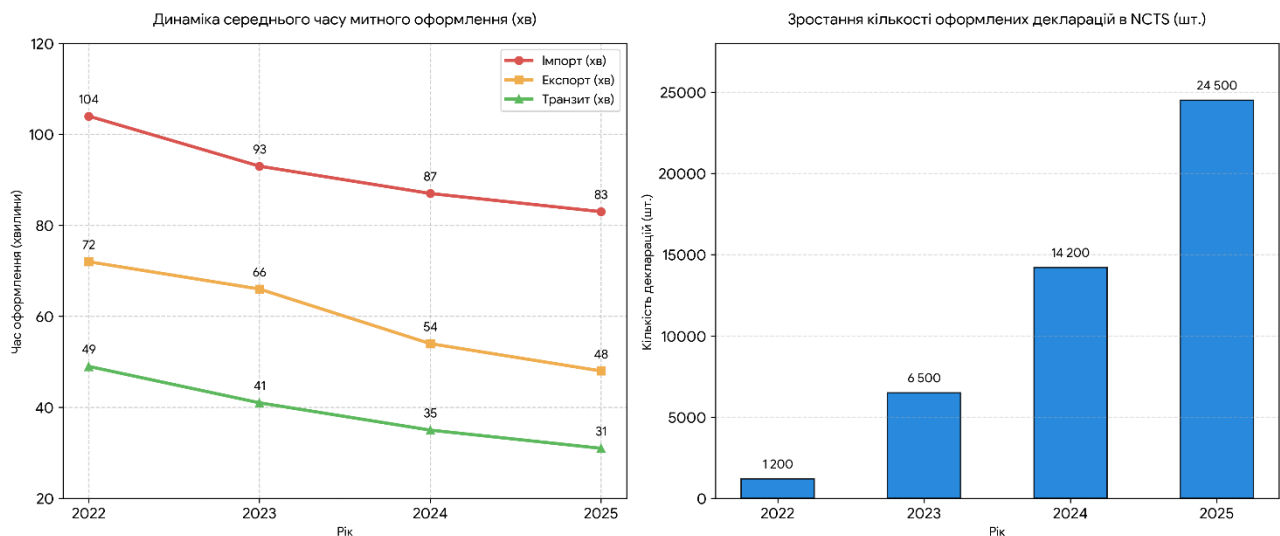
Параметр впровадження NCTS	2022 рік (з жовтня)	2023 рік	2024 рік	2025 рік (Фаза 5)	Економічний ефект для логістики
Кількість оформлених декларацій в NCTS, шт.	~ 1 200	~ 6 500	~ 14 200	~ 24 500	Зростання у 20,4 раза за весь період.
— з них на виїзд з України (експорт), шт.	210	1 800	4 900	9 100	Спрощення доступу українських товарів на ринок ЄС.
— з них на в'їзд в Україну (імпорт), шт.	990	4 700	9 300	15 400	Прискорення постачання критичного імпорту.
Кількість діючих загальних фінансових гарантій, шт.	4	22	56	87	Зниження фінансового навантаження на перевізників.
Сума фінансового забезпечення в системі, млн євро	~ 12	~ 65	~ 170	~ 295	Гарантування безпеки ланцюгів постачання.

Джерело: розраховано на основі статистичних експрес-випусків Держмитслужби щодо виконання Конвенції про процедуру спільного транзиту.

Перехід на 5-ту Фазу системи NCTS у 2025 році дозволив українському бізнесу оформлювати єдиний транзитний документ для 36 країн світу. Статистичний стрибок з 1,2 тис. до 24,5 тис. декларацій свідчить про те, що

процедура стала основним інструментом українських євроінтеграційних логістичних маршрутів.

Хоча час безпосереднього оформлення на митниці впав до рекордних хвилин, у тексті роботи варто наголосити, що загальний час «від дверей до дверей» стримується фізичною пропускнуою спроможністю кордонів, що логічно обґрунтовує перехід до рішень, запропонованих у третьому розділі.

Джерело: [11].

Рис. 2.4. Результати цифровізації митних процедур в Україні

Лінійний графік (ліворуч) демонструє - Ефект прискорення процедур. Візуалізує стійку тенденцію до зниження часових витрат у всіх митних режимах. Найбільш стрімке падіння графіка спостерігається в режимі експорту (скорочення на 33.3% — з 72 до 48 хвилин) та транзиту (скорочення на 36.7% — з 49 до 31 хвилини). Це безпосередньо доводить гіпотезу про те, що перехід на безпаперові митні технології радикально оптимізує початкові та проміжні етапи логістичних ланцюгів. Графік імпорту, попри складніші процедури тарифного та нетарифного регулювання, також стабільно знижується зі 104 до 83 хвилин завдяки цифровізації ризикових профілів.

Стовпчикова діаграма (праворуч) демонструє - Масштабування цифрового транзиту. Ілюструє експоненційне зростання інтеграції України до

європейського митного простору. Перехід на 5-ту Фазу системи NCTS у 2025 році спричинив стрибок показників у 20,4 рази порівняно з початковим 2022 роком (з 1 200 до 24 500 декларацій). Така динаміка стовпчиків наочно підтверджує, що спрощення процедур спільного транзиту перестало бути експериментальним інструментом і перетворилося на головну магістраль для українських міжнародних перевізників. [5]

Таким чином, цифровізація митного адміністрування та впровадження спрощених митних процедур мають визначальний вплив на швидкість міжнародних перевезень та ефективність міжнародної логістики. Використання сучасних цифрових технологій забезпечує оптимізацію митного контролю, скорочення часу оформлення вантажів, підвищення прозорості логістичних процесів та формування сучасної конкурентоспроможної системи міжнародної логістики. Подальший розвиток цифрової митниці та модернізація логістичної інфраструктури є важливими передумовами інтеграції України до європейського економічного простору та глобальних транспортно-логістичних мереж.

2.3. Практичний аналіз ефективності статусу АЕО у міжнародній логістиці

У сучасних умовах глобалізації міжнародної торгівлі та розвитку міжнародних ланцюгів постачання ефективність митного адміністрування стає одним із ключових чинників конкурентоспроможності держави та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Зростання обсягів міжнародних перевезень, розвиток електронної комерції, цифровізація світової економіки та посилення вимог до безпеки supply chain зумовлюють необхідність впровадження сучасних механізмів митного контролю, здатних забезпечити баланс між швидкістю міжнародного товарообігу та належним рівнем державного контролю. Одним із найбільш ефективних інструментів оптимізації міжнародної логістики у світовій практиці виступає інститут Авторизованого економічного оператора (АЕО).

Статус Авторизованого економічного оператора є складовою міжнародної концепції безпечної та спрощеної торгівлі, яка базується на партнерстві між державою та бізнесом. Основною ідеєю функціонування АЕО є надання підприємствам, які відповідають встановленим критеріям надійності та безпеки, певних митних спрощень і преференцій. У міжнародній логістиці це дозволяє суттєво скоротити часові витрати на проходження митного контролю, мінімізувати логістичні ризики та забезпечити стабільність міжнародних поставок [20].

Практична ефективність статусу АЕО найбільш чітко проявляється у процесі функціонування міжнародних supply chain. У сучасній логістиці швидкість доставки товарів виступає одним із ключових факторів конкурентної боротьби. Будь-які затримки на етапі митного оформлення можуть призводити до порушення графіків поставок, збільшення витрат на транспортування, перевантаження складських потужностей та втрати фінансових ресурсів. Саме тому міжнародний бізнес дедалі більше орієнтується на використання механізмів митного спрощення, які дозволяють забезпечити безперервність логістичних процесів.

У світовій практиці система АЕО функціонує у більшості економічно розвинених країн. Найбільшого розвитку інститут Авторизованого економічного оператора набув у країнах Європейського Союзу, США, Японії, Китаї та Канаді. Європейська модель АЕО вважається однією з найбільш ефективних, оскільки поєднує цифровізацію митного адміністрування, автоматизоване управління ризиками та партнерську взаємодію між митними органами та бізнесом.

Практичний досвід ЄС демонструє, що підприємства зі статусом АЕО отримують суттєві конкурентні переваги у міжнародній логістиці. Основними перевагами є:

- скорочення часу митного оформлення;
- зменшення кількості фізичних оглядів;
- пріоритетне проходження митного контролю;
- спрощений доступ до транзитних процедур;

- підвищення прогнозованості міжнародних перевезень;
- скорочення логістичних витрат;
- оптимізація міжнародних supply chain.

Одним із найважливіших практичних результатів функціонування АЕО є скорочення часу проходження митних процедур. У міжнародній логістиці швидкість оформлення вантажів безпосередньо впливає на тривалість доставки продукції кінцевому споживачу. Компанії, які мають статус АЕО, проходять митний контроль у пріоритетному порядку, що дозволяє значно зменшити час перебування вантажів на кордоні та прискорити міжнародні перевезення [14].

Особливо важливим це є для:

- швидкопсувних товарів;
- фармацевтичної продукції;
- аграрного експорту;
- електронної комерції;
- автомобільної промисловості;
- виробництв Just-in-Time.

Для підприємств, які працюють за принципом Just-in-Time, затримка поставок навіть на кілька годин може спричиняти зупинку виробничих процесів та значні фінансові втрати. Саме тому статус АЕО виступає важливим інструментом забезпечення стабільності міжнародних supply chain.

Суттєвий вплив статус АЕО має на скорочення логістичних витрат підприємств. У міжнародній логістиці значна частина витрат пов'язана з:

- простоями транспорту;
- зберіганням вантажів;
- перевантаженням товарів;
- адміністративними процедурами;
- митними перевітками;
- оформленням документації.

Завдяки використанню спрощених митних процедур компанії-АЕО отримують можливість оптимізувати логістичні процеси та мінімізувати часові

втрати. Скорочення часу проходження митного контролю дозволяє знизити витрати на зберігання товарів на митних терміналах, мінімізувати витрати на оренду транспортних засобів та забезпечити більш ефективне використання логістичних ресурсів [31].

Практичний аналіз міжнародного досвіду свідчить, що підприємства зі статусом АЕО мають вищий рівень конкурентоспроможності на світових ринках. Наявність авторизації АЕО розглядається міжнародними партнерами як підтвердження надійності підприємства та відповідності його діяльності міжнародним стандартам безпеки. Це сприяє:

- зміцненню ділової репутації;
- розширенню міжнародного партнерства;
- спрощенню інтеграції у глобальні supply chain;
- підвищенню довіри з боку іноземних контрагентів.

Особливого значення статус АЕО набуває в умовах розвитку електронної комерції. Сучасний ринок характеризується високими вимогами до швидкості доставки товарів, особливо у сегменті міжнародної e-commerce. Компанії, які здійснюють міжнародну торгівлю через електронні платформи, потребують максимально швидкого проходження митних процедур та мінімізації логістичних затримок. У таких умовах використання механізмів АЕО дозволяє забезпечити:

- прискорення доставки;
- оптимізацію «останньої милі»;
- підвищення рівня логістичного сервісу;
- скорочення часу виконання замовлень.

Практична ефективність АЕО особливо помітна у сфері міжнародного транзиту. У сучасній міжнародній логістиці значна частина вантажів переміщується через території кількох держав, що потребує проходження складних митних процедур. Авторизовані економічні оператори отримують доступ до спрощених транзитних механізмів та можуть використовувати цифрові системи міжнародного транзиту, зокрема NCTS.

Використання АЕО у транзитній логістиці дозволяє:

- скоротити час проходження транзитних процедур;
- підвищити швидкість міжнародних перевезень;
- мінімізувати ризики затримок;
- оптимізувати мультимодальні маршрути;
- підвищити стабільність міжнародних поставок.

Важливим елементом практичної ефективності АЕО є мінімізація кількості фізичних митних оглядів. У традиційній системі митного адміністрування значна частина вантажів підлягає перевіркам, що призводить до:

- затримок транспорту;
- збільшення часу доставки;
- додаткових витрат на логістику;
- ризику пошкодження товарів.

Для компаній-АЕО застосовується ризик-орієнтований підхід, за якого митний контроль здійснюється переважно в автоматизованому режимі. Це дозволяє суттєво прискорити проходження митних формальностей та забезпечити безперервність міжнародних перевезень [1].

Практичний аналіз функціонування АЕО в Україні свідчить про поступове формування сучасної системи партнерської взаємодії між митними органами та бізнесом. Запровадження інституту АЕО в Україні стало важливим етапом адаптації митного законодавства до стандартів Європейського Союзу та гармонізації національної митної системи з міжнародними вимогами.

Основними цілями впровадження АЕО в Україні стали:

- спрощення зовнішньоекономічної діяльності;
- прискорення міжнародних перевезень;
- цифровізація митного адміністрування;
- підвищення конкурентоспроможності українського бізнесу;
- інтеграція до європейського митного простору.

Станом на сучасний етап кількість підприємств, які отримали статус АЕО в Україні, поступово зростає. Найбільш активними учасниками системи є:

- великі експортери;
- логістичні оператори;
- виробничі компанії;
- митні брокери;
- міжнародні перевізники.

Практичний досвід українських підприємств демонструє, що використання механізмів АЕО дозволяє:

- скоротити час проходження митного контролю;
- зменшити витрати на логістику;
- оптимізувати міжнародні поставки;
- прискорити експортні операції;
- мінімізувати простой транспорту.

Особливо важливого значення статус АЕО набув в умовах воєнного стану та переорієнтації міжнародних логістичних маршрутів України на європейський напрямок. Перевантаження прикордонної інфраструктури та збільшення обсягів міжнародних перевезень створили значні ризики затримок на кордоні. У таких умовах підприємства зі статусом АЕО отримали суттєві переваги завдяки пріоритетному проходженню митного контролю та спрощеним процедурам оформлення [28].

Суттєвий практичний ефект АЕО спостерігається також у сфері аграрного експорту. Україна є одним із найбільших світових експортерів зернових культур та аграрної продукції, для якої швидкість міжнародних перевезень має критичне значення. Використання механізмів АЕО дозволяє аграрним компаніям:

- прискорити експортні операції;
- мінімізувати затримки на кордоні;
- скоротити витрати на зберігання продукції;
- забезпечити стабільність міжнародних поставок.

Водночас практичний аналіз функціонування АЕО в Україні дозволяє виділити низку проблем, які стримують ефективність розвитку цієї системи. До основних проблем належать:

- складність процедури отримання авторизації;
- високі вимоги до систем безпеки;
- недостатній рівень обізнаності бізнесу;
- обмежена кількість практичних спрощень;
- нерівномірне застосування процедур на різних митницях;
- недостатній рівень цифровізації окремих процесів.

Окремою проблемою є недостатній рівень розвитку механізмів взаємного визнання АЕО з іншими державами. У міжнародній практиці саме угоди про взаємне визнання авторизацій забезпечують максимальний ефект від функціонування системи АЕО, оскільки дозволяють компаніям користуватися митними спрощеннями не лише у власній країні, але й у міжнародних логістичних операціях [9].

Практичний аналіз міжнародного досвіду свідчить, що ефективність функціонування АЕО значною мірою залежить від рівня цифровізації митного адміністрування. Автоматизація митного контролю, використання електронного документообігу, інтеграція інформаційних систем та розвиток Smart Customs створюють передумови для максимально ефективного використання механізмів АЕО.

У сучасних умовах особливого значення набуває взаємозв'язок між інститутом АЕО та цифровими платформами управління міжнародною логістикою. Використання цифрових технологій дозволяє:

- здійснювати моніторинг вантажів у режимі реального часу;
- автоматизувати митні процедури;
- синхронізувати логістичні та митні процеси;
- оптимізувати міжнародні supply chain;
- скоротити час доставки товарів.

Для України розвиток інституту АЕО має стратегічне значення у контексті післявоєнного відновлення економіки та інтеграції до європейського економічного простору. Подальше розширення системи АЕО дозволить:

- підвищити ефективність міжнародної логістики;

- скоротити логістичні витрати українських підприємств;
- прискорити міжнародний товарообіг;
- підвищити конкурентоспроможність експортерів;
- інтегрувати Україну до глобальних supply chain.

Таким чином, практичний аналіз ефективності статусу Авторизованого економічного оператора свідчить, що інститут АЕО виступає одним із найбільш ефективних механізмів оптимізації міжнародної логістики та спрощення міжнародної торгівлі. Використання митних спрощень дозволяє підприємствам прискорити міжнародні перевезення, мінімізувати логістичні витрати, забезпечити стабільність supply chain та підвищити рівень конкурентоспроможності на світовому ринку. Для України розвиток системи АЕО є важливою умовою модернізації митного адміністрування, цифровізації міжнародної логістики та інтеграції до європейського економічного простору [32].

РОЗДІЛ 3. РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ СТАБІЛІЗАЦІЇ ТА МАЙБУТНІ ПЕРСПЕКТИВИ СТРАХУВАННЯ ВОЄННИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНІ

3.1. Перспективи розвитку цифрових митних технологій в Україні

У сучасних умовах глобалізації міжнародної економіки, розвитку міжнародної торгівлі та цифрової трансформації світового господарства цифровізація митного адміністрування стає одним із ключових напрямів модернізації державного управління зовнішньоекономічною діяльністю. Для України розвиток цифрових митних технологій має стратегічне значення, оскільки ефективність функціонування митної системи безпосередньо впливає на швидкість міжнародного товарообігу, рівень логістичних витрат, конкурентоспроможність національної економіки та інтеграцію держави до глобальних ланцюгів постачання. У сучасному міжнародному середовищі саме рівень цифровізації митного контролю визначає здатність держави забезпечувати ефективне функціонування міжнародної логістики, оперативність проходження митних процедур та привабливість країни для міжнародного бізнесу.

Перспективи розвитку цифрових митних технологій в Україні тісно пов'язані із процесами європейської інтеграції, гармонізації митного законодавства з нормами Європейського Союзу та впровадження сучасних міжнародних стандартів митного адміністрування. У сучасних умовах цифрова трансформація митної системи виступає не лише інструментом оптимізації митного контролю, але й важливим фактором забезпечення економічної безпеки держави, прискорення міжнародних перевезень та формування сучасної конкурентоспроможної логістичної інфраструктури [3].

Цифрові митні технології охоплюють комплекс інформаційно-комунікаційних рішень, спрямованих на автоматизацію митних процедур, електронний обмін інформацією, цифровізацію документообігу та впровадження інтелектуальних систем аналізу даних. Основною метою цифровізації митного

адміністрування є створення сучасної Smart Customs — «розумної митниці», яка функціонує на основі автоматизованих систем управління, цифрових платформ та інтегрованих інформаційних технологій.

Одним із ключових напрямів розвитку цифрових митних технологій в Україні є подальше вдосконалення системи електронного декларування. У сучасній міжнародній практиці електронне декларування виступає базовим елементом цифрової митниці, оскільки забезпечує автоматизацію митного оформлення та мінімізацію використання паперових документів.

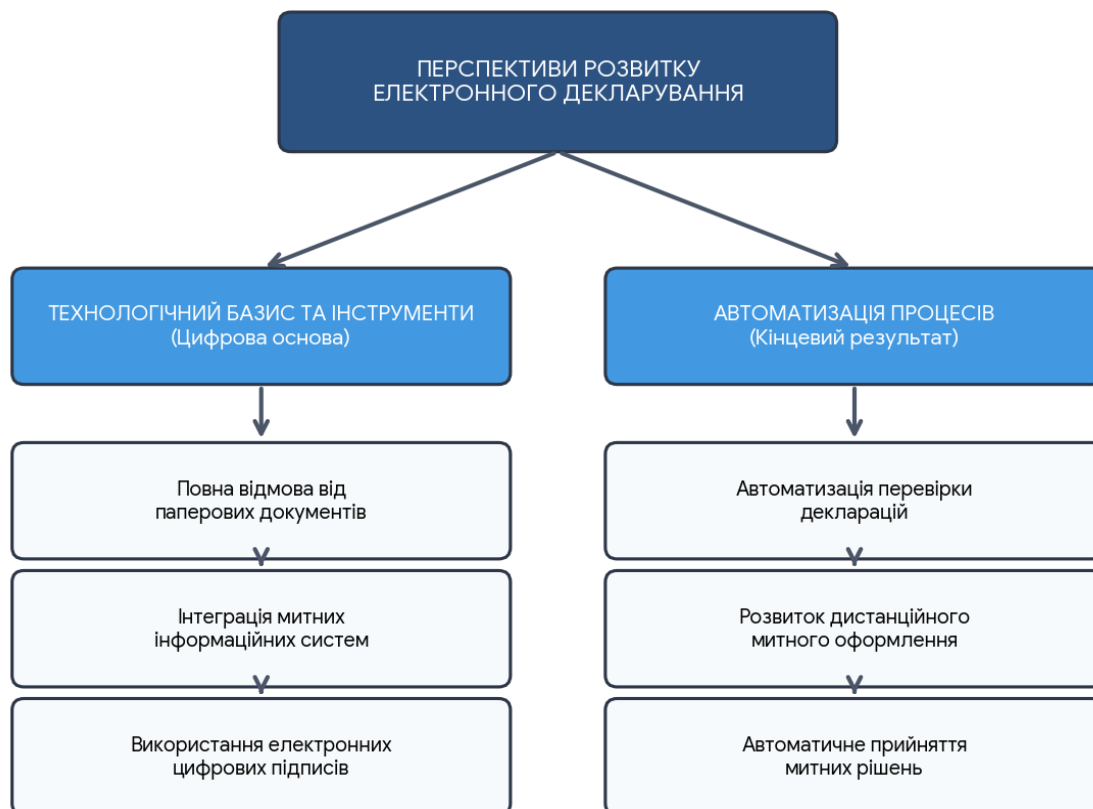
Подальший розвиток електронного декларування в Україні передбачає:

- повну відмову від паперових документів;
- інтеграцію митних інформаційних систем;
- автоматизацію перевірки декларацій;
- використання електронних цифрових підписів;
- розвиток дистанційного митного оформлення;
- автоматичне прийняття митних рішень (рис. 3.1).

Розширення функціоналу електронного декларування дозволить суттєво скоротити час проходження митних процедур та підвищити ефективність міжнародної логістики. Особливо важливим це є для оптимізації міжнародних supply chain, де швидкість інформаційного обміну виступає критичним фактором конкурентоспроможності [25].

Важливим перспективним напрямом розвитку цифрових митних технологій є вдосконалення механізму «єдиного вікна». У сучасних умовах міжнародні перевезення супроводжуються значною кількістю процедур державного контролю, що потребує координації між різними органами влади. Система «єдиного вікна» дозволяє інтегрувати всі контролюючі структури у межах єдиного цифрового середовища та забезпечити автоматизований обмін інформацією між ними.

Еволюційні кроки електронного декларування в Україні

Джерело: [10].

Рис. 3.1. Перспективи електронного декларування в Україні

Подальший розвиток механізму «єдиного вікна» в Україні має забезпечити:

- повну інтеграцію державних контролюючих органів;
- автоматизацію погоджувальних процедур;
- прискорення міжнародних перевезень;
- скорочення адміністративного навантаження;
- мінімізацію дублювання документів;
- підвищення прозорості митного адміністрування.

Для міжнародної логістики це означатиме скорочення часу перебування вантажів на кордоні, оптимізацію логістичних маршрутів та зменшення витрат на міжнародні перевезення.

Одним із найбільш перспективних напрямів цифрової трансформації митної системи України є розвиток автоматизованих систем управління ризиками. У сучасній міжнародній практиці саме risk management виступає основою ефективного митного контролю, оскільки дозволяє поєднувати безпеку міжнародної торгівлі зі спрощенням процедур для добросовісного бізнесу [23].

Подальший розвиток систем управління ризиками в Україні передбачає:

- використання штучного інтелекту;
- застосування big data;
- автоматизований аналіз митних декларацій;
- прогнозування ризикових операцій;
- цифровий моніторинг міжнародних перевезень;
- інтеграцію міжнародних інформаційних баз даних.

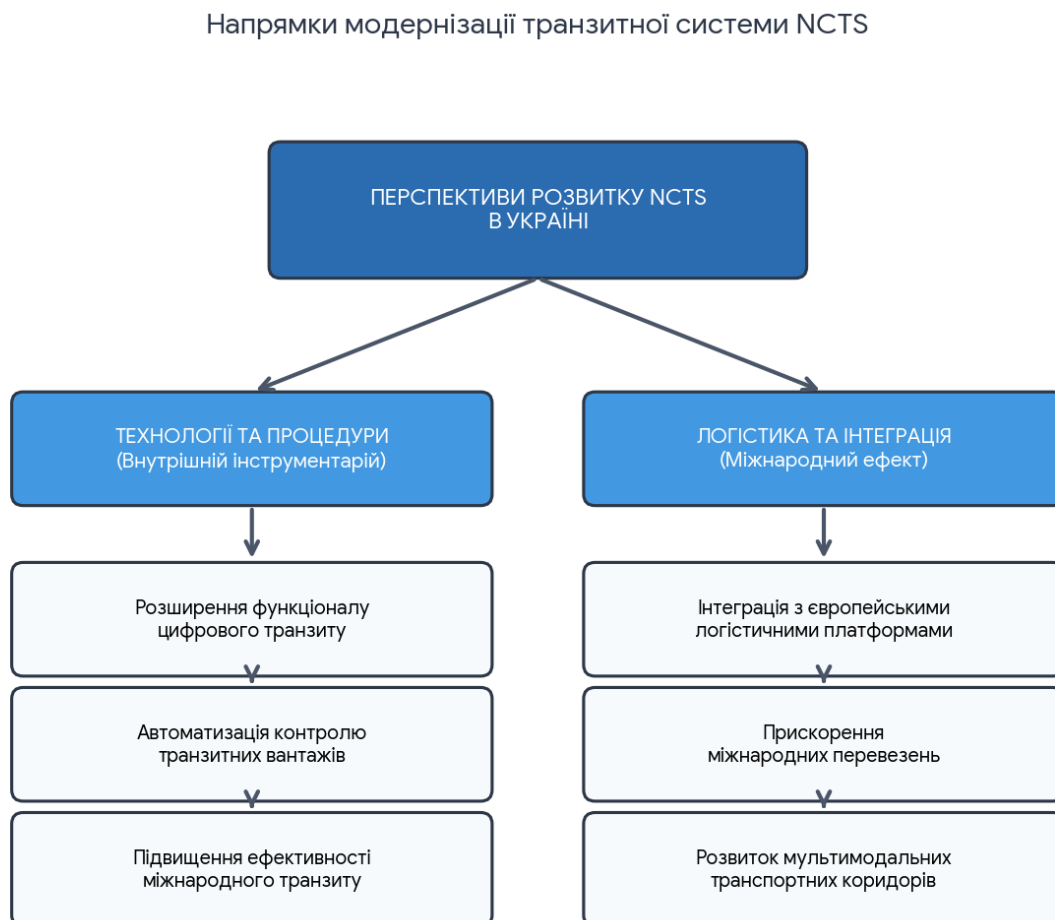
Використання сучасних аналітичних технологій дозволить суттєво підвищити ефективність митного контролю та мінімізувати необхідність проведення фізичних оглядів вантажів. Для міжнародної логістики це означатиме прискорення проходження кордону та скорочення логістичних затримок.

Особливого значення для України набуває подальший розвиток Нової комп'ютеризованої транзитної системи (NCTS). У сучасних умовах система NCTS виступає одним із ключових інструментів інтеграції держав до європейського митного простору. Використання NCTS забезпечує цифрове адміністрування транзитних перевезень та автоматизований обмін інформацією між митними органами держав-учасниць Конвенції про процедуру спільного транзиту.

Перспективи розвитку NCTS в Україні передбачають:

- розширення функціоналу цифрового транзиту;
- інтеграцію з європейськими логістичними платформами;
- автоматизацію контролю транзитних вантажів;
- прискорення міжнародних перевезень;
- розвиток мультимодальних транспортних коридорів;

- підвищення ефективності міжнародного транзиту (рис. 3.2).

Джерело: [7].

Рис. 3.2. Перспективи розвитку NCTS в Україні

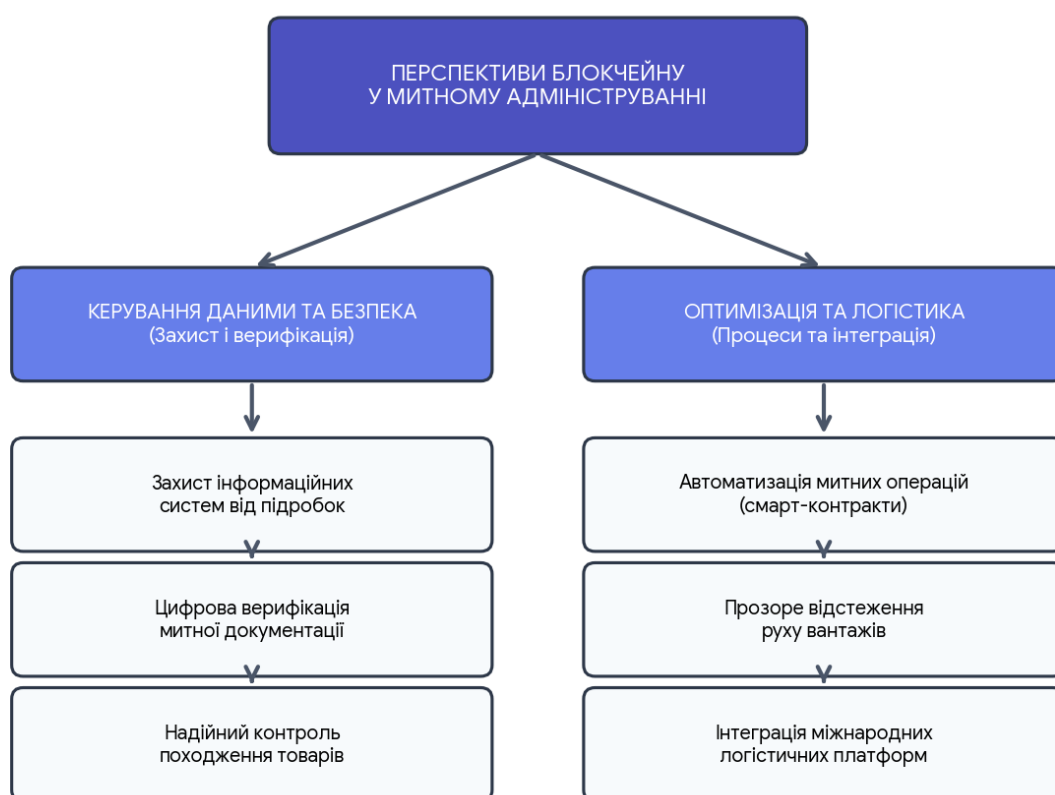
Для України це має стратегічне значення в контексті розвитку транзитного потенціалу держави та інтеграції до європейських транспортно-логістичних мереж.

Важливим напрямом розвитку цифрових митних технологій є впровадження blockchain-технологій. У міжнародній логістиці blockchain використовується для створення захищених цифрових систем зберігання інформації, що забезпечують прозорість міжнародних supply chain та унеможливають несанкціоноване втручання у дані.

У перспективі blockchain у митному адмініструванні України може використовуватися для:

- цифрової верифікації документів;
- контролю походження товарів;
- відстеження руху вантажів;
- автоматизації митних операцій;
- захисту інформаційних систем;
- інтеграції міжнародних логістичних платформ (рис. 3.3).

Сфери застосування Blockchain у митній системі

Джерело: [33].

Рис. 3.3. Перспективи blockchain у митному адмініструванні України

Використання blockchain сприятиме підвищенню рівня довіри між учасниками міжнародної торгівлі та мінімізації ризиків фальсифікації митної документації.

Суттєві перспективи має використання технологій штучного інтелекту та big data у сфері митного адміністрування. У сучасних умовах митні органи

опрацьовують величезні масиви інформації щодо міжнародних перевезень, митних декларацій, транспортних операцій та фінансових потоків. Використання AI дозволяє автоматизувати аналіз інформації та підвищити ефективність прийняття управлінських рішень.

Штучний інтелект у митній сфері може застосовуватися для:

- автоматичного аналізу ризиків;
- виявлення аномальних логістичних операцій;
- прогнозування порушень митного законодавства;
- автоматизації митного контролю;
- цифрового моніторингу supply chain;
- оптимізації логістичних процесів (рис. 3.4).

Напрямки використання штучного інтелекту на митниці

Джерело: [15].

Рис. 3.4. Напрями застосування штучного інтелекту у Митній службі України

Для міжнародної логістики це означатиме підвищення швидкості митного оформлення та зниження рівня адміністративних бар'єрів.

Одним із пріоритетних напрямів розвитку цифрової митниці є створення інтегрованої інформаційної екосистеми міжнародної логістики. У сучасних supply chain ефективність міжнародних перевезень значною мірою залежить від рівня інтеграції інформаційних систем між:

- митними органами;
- логістичними операторами;
- перевізниками;
- митними брокерами;
- складськими комплексами;
- прикордонними службами.

Формування єдиного цифрового простору дозволить забезпечити:

- безперервність інформаційних потоків;
- моніторинг вантажів у режимі реального часу;
- автоматизацію логістичних операцій;
- скорочення часу міжнародних перевезень;
- оптимізацію supply chain.

Особливо важливого значення розвиток цифрових митних технологій набуває для оптимізації «останньої милі». У сучасній логістиці саме фінальний етап доставки часто є найбільш витратним та складним елементом логістичного процесу. Затримки під час митного оформлення можуть призводити до порушення графіків доставки, перевантаження логістичних центрів та зростання транспортних витрат [4].

Використання цифрових митних технологій дозволить:

- синхронізувати митні та логістичні процеси;
- прискорити доставку товарів;
- оптимізувати маршрути перевезень;
- знизити витрати на «останню милю»;

- підвищити якість логістичного сервісу.

Суттєві перспективи має розвиток цифрових технологій у сфері функціонування Авторизованого економічного оператора (АЕО). У сучасній міжнародній практиці система АЕО активно інтегрується з цифровими платформами митного адміністрування, що дозволяє забезпечити автоматизоване застосування митних спрощень та прискорити міжнародні перевезення.

Подальший розвиток цифрових сервісів для АЕО в Україні передбачає:

- автоматизацію митних спрощень;
- цифровий моніторинг supply chain;
- інтеграцію АЕО з NCTS;
- електронний обмін інформацією між державами;
- автоматичне управління ризиками.

Для міжнародної логістики це означатиме підвищення стабільності поставок та скорочення логістичних витрат [21].

Водночас розвиток цифрових митних технологій в Україні супроводжується низкою проблем та викликів. До основних із них належать:

- недостатній рівень фінансування цифрової інфраструктури;
- кіберзагрози;
- потреба у модернізації митних ІТ-систем;
- нерівномірний рівень цифровізації регіональних митниць;
- недостатня інтеграція інформаційних систем;
- потреба у підготовці кваліфікованих кадрів.

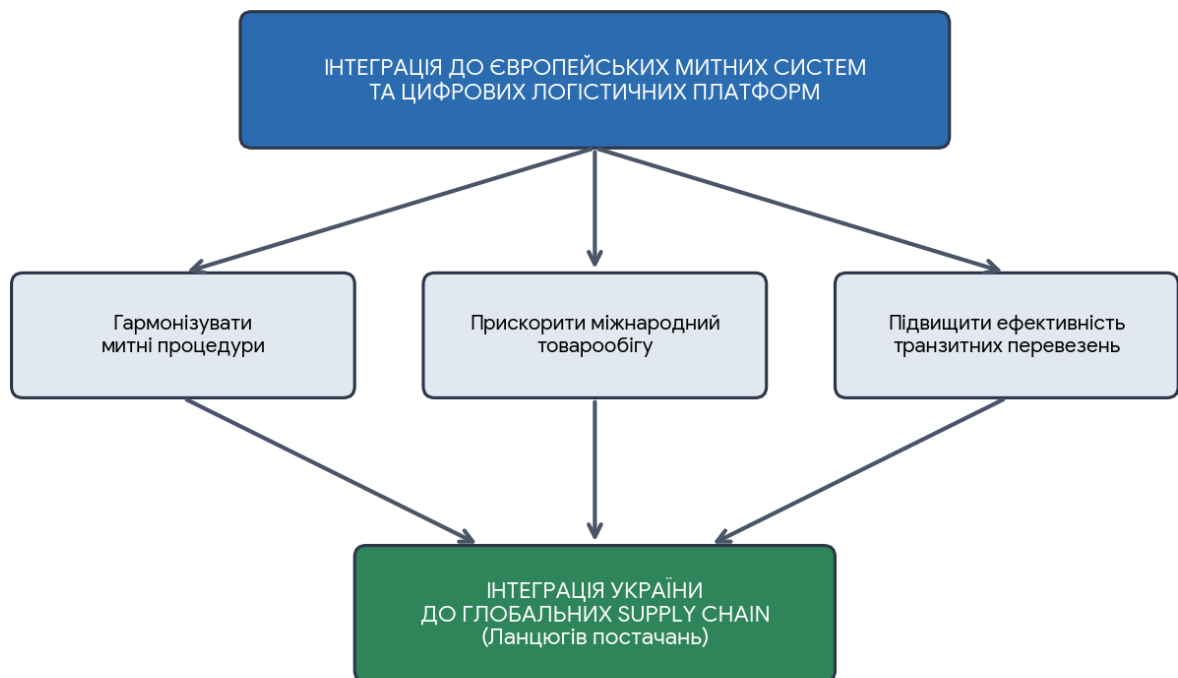
Особливо актуальним викликом є забезпечення кібербезпеки митної інфраструктури. У сучасних умовах цифрові митні системи стають об'єктом підвищених кіберризиків, що потребує створення ефективних механізмів захисту інформації та безперервності функціонування цифрових платформ.

Для України важливе значення має також розвиток міжнародного співробітництва у сфері цифровізації митного адміністрування. Інтеграція до

європейських митних інформаційних систем та участь у міжнародних цифрових логістичних платформах дозволять:

- гармонізувати митні процедури;
- прискорити міжнародний товарообіг;
- підвищити ефективність транзитних перевезень;
- інтегрувати Україну до глобальних supply chain (рис. 3.5).

Ефекти інтеграції України в європейське цифрове середовище

Джерело: [19].

Рис. 3.5. Переваги інтеграції вітчизняної митної служби в європейські цифрові митно-логістичні платформи.

У контексті післявоєнного відновлення економіки цифровізація митної системи виступає одним із ключових інструментів модернізації міжнародної логістики та стимулювання зовнішньоекономічної діяльності. Розвиток цифрових митних технологій дозволить:

- підвищити інвестиційну привабливість держави;
- скоротити логістичні витрати;

- прискорити міжнародні перевезення;
- забезпечити прозорість митного адміністрування;
- підвищити конкурентоспроможність українського бізнесу.

Таким чином, перспективи розвитку цифрових митних технологій в Україні пов'язані з формуванням сучасної цифрової екосистеми митного адміністрування, інтегрованої до європейського митного простору та глобальних логістичних мереж. Подальша цифровізація митного контролю, розвиток Smart Customs, використання штучного інтелекту, blockchain, big data та автоматизованих систем управління ризиками створюють передумови для суттєвого підвищення ефективності міжнародної логістики, скорочення часу міжнародних перевезень та інтеграції України до глобальних supply chain.

3.2. Особливості застосування інструментів страхування воєнних ризиків як передумова для повернення інвесторів в Україну

У сучасних умовах функціонування світової економіки інвестиційна діяльність виступає одним із ключових факторів економічного розвитку держави, забезпечуючи модернізацію виробництва, розвиток інфраструктури, технологічне оновлення економіки та інтеграцію країни до міжнародних економічних процесів. Для України питання відновлення інвестиційної активності набуло особливої актуальності в умовах повномасштабної війни, що спричинила суттєве погіршення інвестиційного клімату, зростання економічних ризиків та скорочення обсягів як внутрішніх, так і зовнішніх капіталовкладень. За таких умов одним із визначальних механізмів стимулювання повернення міжнародних інвесторів виступає формування ефективної системи страхування воєнних ризиків [22].

Воєнні ризики в сучасній міжнародній економіці належать до категорії надзвичайно високих політичних ризиків, які безпосередньо впливають на рівень інвестиційної привабливості держави. Для міжнародного бізнесу ризики, пов'язані з військовими діями, руйнуванням інфраструктури, порушенням

логістичних ланцюгів, загрозою втрати активів та нестабільністю економічного середовища, виступають ключовими стримуючими факторами для здійснення довгострокових інвестицій. Саме тому в сучасних умовах розвиток механізмів страхування воєнних ризиків стає одним із головних інструментів формування сприятливого інвестиційного клімату та забезпечення економічного відновлення держави.

Економічна сутність страхування воєнних ризиків полягає у створенні системи фінансового захисту інвесторів від можливих збитків, спричинених військовими діями, політичною нестабільністю або іншими надзвичайними обставинами, пов'язаними з воєнними конфліктами. Основною метою таких механізмів є мінімізація інвестиційних ризиків та формування передбачуваних умов для здійснення економічної діяльності.

У міжнародній практиці страхування воєнних ризиків охоплює:

- страхування прямих іноземних інвестицій;
- страхування експортних операцій;
- страхування транспортної та логістичної інфраструктури;
- страхування морських перевезень;
- страхування будівельних проєктів;
- страхування фінансових ризиків;
- гарантування кредитних операцій;
- страхування виробничих активів.

Особливого значення страхування воєнних ризиків набуває для міжнародної логістики та функціонування глобальних supply chain. В умовах війни міжнародні перевезення супроводжуються підвищеним рівнем ризику пошкодження вантажів, руйнування транспортної інфраструктури, блокування логістичних маршрутів та затримок поставок. Це суттєво впливає на вартість логістичних послуг, рівень транспортних тарифів та готовність міжнародних компаній працювати на українському ринку [6].

Для міжнародних інвесторів ключовими ризиками в Україні залишаються:

- ризик фізичного знищення активів;

- ризик втрати майна;
- ризик переривання господарської діяльності;
- валютні ризики;
- логістичні ризики;
- політична нестабільність;
- ризик пошкодження транспортної інфраструктури;
- ризик неможливості виконання контрактних зобов'язань.

У таких умовах страхування воєнних ризиків виступає важливим інструментом забезпечення фінансової стабільності інвестиційних проєктів та створення умов для повернення міжнародного капіталу в економіку України [12].

Важливим аспектом функціонування системи страхування воєнних ризиків є її взаємозв'язок із міжнародними фінансовими організаціями. У сучасній світовій практиці значна частина механізмів страхування інвестицій у країнах із підвищеним рівнем ризику реалізується за участю:

- Світового банку;
- Міжнародної фінансової корпорації;
- Багатостороннього агентства з гарантування інвестицій (MIGA);
- Європейського банку реконструкції та розвитку;
- експортно-кредитних агентств;
- міжнародних страхових фондів.

Особливо важливу роль у страхуванні інвестиційних ризиків відіграє MIGA, яке входить до структури Світового банку. Діяльність агентства спрямована на гарантування іноземних інвестицій у країнах із підвищеним політичним та воєнним ризиком. MIGA забезпечує страхування від:

- військових дій;
- експропріації майна;
- політичної нестабільності;
- обмеження конвертації валюти;
- порушення державою контрактних зобов'язань.

Для України співпраця з міжнародними організаціями у сфері страхування воєнних ризиків має стратегічне значення, оскільки дозволяє підвищити рівень довіри міжнародних інвесторів та забезпечити доступ до довгострокового фінансування [27].

Одним із ключових елементів страхування воєнних ризиків є державна підтримка страхових механізмів. У більшості країн світу страхування ризиків, пов'язаних із воєнними конфліктами, потребує участі держави, оскільки приватний страховий ринок часто не здатний самостійно покривати надзвичайно високі ризики. Саме тому в міжнародній практиці широко використовуються:

- державні гарантії;
- компенсаційні механізми;
- спеціальні страхові фонди;
- субсидування страхових премій;
- механізми державно-приватного партнерства.

Для України формування ефективної державної системи страхування воєнних ризиків є необхідною передумовою післявоєнного економічного відновлення та повернення іноземних інвесторів.

Суттєве значення страхування воєнних ризиків має для розвитку транспортно-логістичної інфраструктури. В умовах війни саме логістична система зазнала одних із найбільших втрат через:

- руйнування транспортних коридорів;
- пошкодження портової інфраструктури;
- блокування морських перевезень;
- перевантаження прикордонних переходів;
- порушення функціонування supply chain.

У таких умовах страхування логістичних ризиків дозволяє:

- забезпечити безперервність міжнародних перевезень;
- знизити рівень транспортних ризиків;
- стабілізувати міжнародні поставки;
- стимулювати розвиток логістичного бізнесу;

- підвищити привабливість інфраструктурних проєктів.

Особливо важливого значення набуває страхування морських перевезень, оскільки морська логістика традиційно відігравала ключову роль у зовнішньоекономічній діяльності України. Військові дії у Чорноморському регіоні спричинили різке зростання вартості страхування суден та вантажів, що суттєво вплинуло на ефективність міжнародної торгівлі [17].

У сучасних умовах страхування морських воєнних ризиків охоплює:

- страхування суден;
- страхування вантажів;
- страхування портової інфраструктури;
- страхування відповідальності перевізників;
- страхування фрахтових операцій.

Для міжнародних логістичних операторів наявність ефективної системи страхування є важливою умовою продовження діяльності на українському ринку.

Суттєву роль у поверненні інвесторів відіграє розвиток експортно-кредитного страхування. У міжнародній практиці експортно-кредитні агентства забезпечують страхування зовнішньоекономічних контрактів та гарантування міжнародних торговельних операцій. Для України розвиток системи експортно-кредитного страхування має важливе значення для:

- підтримки експортерів;
- стимулювання міжнародної торгівлі;
- розвитку виробничого сектору;
- інтеграції до глобальних supply chain.

Важливим елементом сучасної системи страхування воєнних ризиків є використання цифрових технологій та fintech-рішень. У сучасних умовах цифровізація страхового ринку дозволяє:

- автоматизувати оцінку ризиків;
- прискорити процедури страхування;
- використовувати big data для прогнозування ризиків;

- забезпечити цифровий моніторинг активів;
- інтегрувати страхові сервіси у міжнародні логістичні платформи.

Використання цифрових технологій сприяє підвищенню прозорості страхового ринку та скороченню адміністративних витрат [26].

Для міжнародних інвесторів важливе значення має також стабільність правового середовища та гарантії захисту інвестицій. Навіть за наявності механізмів страхування воєнних ризиків інвестори оцінюють:

- рівень верховенства права;
- ефективність судової системи;
- захист права власності;
- стабільність державної політики;
- рівень корупційних ризиків;
- прозорість регуляторного середовища.

Саме тому розвиток системи страхування воєнних ризиків має супроводжуватися комплексними реформами у сфері державного управління та покращенням інвестиційного клімату.

Важливим фактором ефективності страхування воєнних ризиків є міжнародна підтримка України. У сучасних умовах значна частина програм страхування інвестицій реалізується за участю міжнародних партнерів, що дозволяє:

- зменшити фінансове навантаження на державний бюджет;
- підвищити рівень довіри інвесторів;
- забезпечити доступ до міжнародних фінансових ресурсів;
- інтегрувати Україну до глобальної системи інвестиційного страхування.

Особливого значення страхування воєнних ризиків набуває у контексті післявоєнного відновлення інфраструктури. Реалізація масштабних інфраструктурних проєктів у сферах:

- транспорту;
- енергетики;

- логістики;
- промисловості;
- аграрного сектору;
- цифрової інфраструктури

потребуватиме значних обсягів міжнародних інвестицій. Без створення ефективної системи страхування ризиків залучення такого капіталу буде суттєво ускладненим [13].

Водночас розвиток системи страхування воєнних ризиків в Україні супроводжується низкою проблем. До основних із них належать:

- надзвичайно високий рівень ризиків;
- обмежені фінансові можливості страхового ринку;
- недостатній рівень державних гарантій;
- складність оцінки воєнних ризиків;
- нестабільність безпекового середовища;
- високі страхові премії.

Окремою проблемою залишається необхідність формування довгострокових механізмів гарантування інвестицій. У сучасних умовах міжнародні інвестори орієнтуються не лише на короткострокові програми страхування, але й на наявність стабільної системи захисту інвестицій у довгостроковій перспективі.

Для України перспективними напрямками розвитку системи страхування воєнних ризиків є:

- розширення співпраці з міжнародними фінансовими організаціями;
- розвиток державно-приватного партнерства;
- створення спеціалізованих страхових фондів;
- цифровізація страхових послуг;
- розвиток експортно-кредитного страхування;
- інтеграція страхових механізмів у програми післявоєнного відновлення.

Особливо важливим є формування комплексної системи страхування інвестиційних ризиків, інтегрованої до міжнародного фінансового середовища та орієнтованої на забезпечення довгострокової економічної стабільності [16].

Таким чином, страхування воєнних ризиків виступає однією з ключових передумов повернення міжнародних інвесторів в Україну та важливим інструментом післявоєнного економічного відновлення держави. Використання сучасних механізмів страхового захисту дозволяє мінімізувати інвестиційні ризики, підвищити рівень довіри міжнародного бізнесу та створити сприятливі умови для розвитку міжнародної логістики, інфраструктурних проєктів і зовнішньоекономічної діяльності. Для України формування ефективної системи страхування воєнних ризиків є стратегічним напрямом державної економічної політики, спрямованої на інтеграцію до глобальної економіки та забезпечення сталого економічного розвитку в післявоєнний період.

3.3. Шляхи оптимізації міжнародної логістики та скорочення часу «останньої милі»

У сучасних умовах глобалізації світової економіки міжнародна логістика виступає однією з ключових складових функціонування міжнародної торгівлі та глобальних ланцюгів постачання. Активний розвиток електронної комерції, цифровізація бізнес-процесів, зростання обсягів міжнародних перевезень та інтеграція держав до світових ринків обумовлюють необхідність постійного вдосконалення логістичних систем та оптимізації процесів міжнародного товарообігу. Особливого значення в сучасних умовах набуває проблема скорочення часу доставки товарів, зокрема на етапі так званої «останньої милі», яка вважається одним із найбільш складних та витратних елементів логістичного процесу [5].

Поняття «остання миля» у міжнародній логістиці охоплює завершальний етап доставки товару від логістичного центру або митного терміналу до кінцевого споживача чи пункту призначення. Саме цей етап характеризується

найвищим рівнем витрат, найбільшою кількістю організаційних труднощів та підвищеним рівнем логістичних ризиків. У міжнародній практиці витрати на «останню милу» можуть становити до 40–50 % загальної вартості логістичних операцій, що обумовлює необхідність пошуку ефективних механізмів її оптимізації.

Для України проблема оптимізації міжнародної логістики та скорочення часу «останньої милі» має особливе значення в умовах євроінтеграції, трансформації міжнародних транспортних маршрутів та необхідності забезпечення ефективного функціонування зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану. Затримки під час митного оформлення, перевантаження прикордонної інфраструктури, руйнування транспортних коридорів та недостатній рівень цифровізації логістичних процесів суттєво впливають на швидкість міжнародних перевезень і конкурентоспроможність українського бізнесу [22].

Одним із ключових напрямів оптимізації міжнародної логістики є цифровізація логістичних та митних процесів. У сучасній міжнародній практиці використання цифрових технологій виступає базовою передумовою забезпечення ефективності міжнародних supply chain та прискорення міжнародних перевезень.

Цифровізація міжнародної логістики охоплює:

- автоматизацію управління транспортними потоками;
- електронний документообіг;
- використання цифрових платформ управління supply chain;
- інтеграцію митних та логістичних інформаційних систем;
- застосування big data;
- використання штучного інтелекту;
- цифровий моніторинг вантажів у режимі реального часу.

Використання цифрових технологій дозволяє суттєво скоротити часові витрати на обробку інформації, мінімізувати людський фактор та забезпечити безперервність логістичних процесів.

Особливу роль у скороченні часу міжнародних перевезень відіграє цифровізація митного адміністрування. У міжнародній логістиці саме митні процедури часто є причиною затримок поставок та перевантаження логістичних центрів. Впровадження електронного декларування, автоматизованих систем управління ризиками та механізму «єдиного вікна» дозволяє:

- прискорити проходження митного контролю;
- скоротити час оформлення вантажів;
- мінімізувати кількість фізичних перевірок;
- оптимізувати транзитні перевезення;
- забезпечити прозорість логістичних процесів.

Для України подальший розвиток цифрової митниці є одним із ключових факторів підвищення ефективності міжнародної логістики та інтеграції до європейського економічного простору [19].

Важливим напрямом оптимізації міжнародної логістики є розвиток мультимодальних перевезень. У сучасних умовах ефективне поєднання різних видів транспорту дозволяє забезпечити гнучкість supply chain та скоротити час доставки товарів.

Мультимодальна логістика передбачає інтеграцію:

- автомобільного транспорту;
- залізничних перевезень;
- морської логістики;
- авіаційного транспорту;
- річкових перевезень.

Для України розвиток мультимодальних транспортних коридорів має стратегічне значення, оскільки дозволяє:

- оптимізувати міжнародні маршрути;
- підвищити ефективність транзитного потенціалу;
- скоротити транспортні витрати;
- знизити навантаження на окремі логістичні вузли;
- забезпечити стабільність міжнародних поставок.

Особливо актуальним це стало після переорієнтації значної частини українського експорту на європейський напрямок.

Суттєвий вплив на ефективність міжнародної логістики має розвиток транспортно-логістичної інфраструктури. У сучасних умовах швидкість міжнародних перевезень значною мірою залежить від:

- стану автомобільних доріг;
- пропускної спроможності пунктів пропуску;
- рівня розвитку логістичних центрів;
- функціонування митних терміналів;
- ефективності складської інфраструктури;
- рівня автоматизації транспортних вузлів.

Для України модернізація логістичної інфраструктури є важливою передумовою скорочення часу доставки товарів та підвищення конкурентоспроможності національної економіки [4].

Однією з ключових проблем міжнародної логістики України залишається перевантаження прикордонної інфраструктури. Значне збільшення вантажопотоків через західні кордони держави призвело до:

- утворення черг;
- збільшення часу очікування;
- перевантаження логістичних терміналів;
- зростання транспортних витрат;
- порушення графіків поставок.

Для вирішення цієї проблеми необхідно:

- модернізувати пункти пропуску;
- автоматизувати прикордонний контроль;
- розширювати пропускну спроможність транспортних коридорів;
- інтегрувати цифрові системи моніторингу перевезень;
- розвивати спільний митний контроль із країнами ЄС.

Одним із найбільш ефективних механізмів оптимізації міжнародної логістики є використання системи Авторизованого економічного оператора

(АЕО). Статус АЕО забезпечує підприємствам спрощення митних процедур та пріоритетне проходження митного контролю.

Використання механізмів АЕО дозволяє:

- скоротити час митного оформлення;
- мінімізувати логістичні затримки;
- зменшити кількість фізичних оглядів;
- оптимізувати міжнародні supply chain;
- прискорити доставку товарів кінцевим споживачам.

Для оптимізації «останньої милі» це має особливе значення, оскільки дозволяє забезпечити більш швидке переміщення товарів між митними терміналами та кінцевими пунктами доставки [34].

Важливим напрямом скорочення часу «останньої милі» є розвиток сучасних складських технологій та fulfillment-центрів. У міжнародній практиці автоматизовані логістичні комплекси дозволяють суттєво прискорити процеси:

- сортування вантажів;
- комплектації замовлень;
- перевантаження товарів;
- управління запасами;
- доставки продукції.

Використання роботизованих систем та автоматизованих складських рішень забезпечує підвищення швидкості логістичних операцій та скорочення витрат на фінальному етапі доставки.

Особливого значення набуває розвиток електронної комерції, яка суттєво змінює структуру міжнародної логістики. У сучасних умовах споживачі очікують максимально швидкої доставки товарів, що стимулює компанії до пошуку нових логістичних рішень.

Для оптимізації e-commerce logistics активно використовуються:

- автоматизовані системи маршрутизації;
- цифрові платформи управління доставкою;
- локальні логістичні хаби;

- технології GPS-моніторингу;
- системи прогнозування попиту;
- алгоритми оптимізації транспортних маршрутів.

Суттєву роль у скороченні часу доставки відіграє використання технологій штучного інтелекту та big data. У міжнародній логістиці AI використовується для:

- прогнозування транспортних потоків;
- оптимізації маршрутів;
- автоматизації управління складами;
- цифрового моніторингу supply chain;
- аналізу логістичних ризиків;
- підвищення ефективності управління перевезеннями.

Використання big data дозволяє компаніям більш ефективно планувати міжнародні поставки та мінімізувати затримки на всіх етапах логістичного процесу [10].

Важливим напрямом оптимізації міжнародної логістики є розвиток концепції Smart Logistics. Smart Logistics передбачає інтеграцію цифрових технологій, автоматизованих систем управління та інтелектуальних транспортних рішень у єдину логістичну екосистему.

Концепція Smart Logistics охоплює:

- IT-технології;
- цифровий моніторинг вантажів;
- автоматизацію транспортних операцій;
- використання хмарних платформ;
- інтеграцію supply chain;
- цифрові логістичні сервіси.

Для України розвиток Smart Logistics є важливим напрямом модернізації міжнародної логістичної системи та інтеграції до європейських транспортних мереж.

Особливе значення для скорочення часу «останньої милі» має розвиток міської логістики. У великих містах саме транспортне перевантаження часто стає причиною затримок доставки товарів.

Оптимізація urban logistics передбачає:

- створення локальних логістичних хабів;
- використання екологічного транспорту;
- автоматизацію маршрутів доставки;
- розвиток систем мікродоставки;
- інтеграцію цифрових платформ управління перевезеннями.

У міжнародній практиці активно використовуються:

- поштомати;
- дрони;
- автономні транспортні засоби;
- електричний транспорт;
- автоматизовані системи сортування.

Для України розвиток сучасної міської логістики є важливим фактором підвищення ефективності електронної комерції та скорочення витрат на доставку [18].

Суттєвий вплив на оптимізацію міжнародної логістики має розвиток міжнародного співробітництва. Гармонізація митних процедур, інтеграція транспортних систем та цифровий обмін інформацією між державами дозволяють:

- скоротити час проходження кордону;
- прискорити міжнародний транзит;
- підвищити ефективність supply chain;
- мінімізувати адміністративні бар'єри.

Для України особливого значення набуває інтеграція до європейських транспортно-логістичних мереж та розвиток спільних митних процедур із країнами ЄС.

Водночас оптимізація міжнародної логістики супроводжується низкою викликів. До основних проблем належать:

- недостатній рівень розвитку інфраструктури;
- перевантаження транспортних коридорів;
- високі логістичні витрати;
- нерівномірний рівень цифровізації;
- дефіцит інвестицій;
- кіберризика;
- нестабільність міжнародного середовища.

Особливо актуальними ці проблеми є для України в умовах воєнного стану та необхідності відновлення транспортної інфраструктури [27].

Для забезпечення ефективної оптимізації міжнародної логістики необхідне комплексне поєднання:

- цифровізації митного адміністрування;
- модернізації транспортної інфраструктури;
- розвитку мультимодальних перевезень;
- автоматизації логістичних процесів;
- інтеграції міжнародних інформаційних систем;
- розвитку Smart Logistics;
- стимулювання інвестицій у логістичний сектор.

Таким чином, оптимізація міжнародної логістики та скорочення часу «останньої милі» виступають важливими передумовами підвищення ефективності міжнародної торгівлі та конкурентоспроможності національної економіки. Використання цифрових технологій, розвиток сучасної логістичної інфраструктури, автоматизація supply chain та гармонізація митних процедур дозволяють суттєво прискорити міжнародні перевезення, скоротити логістичні витрати та забезпечити безперервність міжнародного товарообігу. Для України реалізація цих напрямів є стратегічно важливою умовою інтеграції до європейського економічного простору, розвитку зовнішньоекономічної діяльності та післявоєнного економічного відновлення держави.

ВИСНОВКИ

З'ясовано, що спрощені митні процедури є не просто адміністративним інструментом, а критичним фактором підвищення конкурентоспроможності міжнародних ланцюгів постачання. Вони трансформують митницю з бар'єра на сервісний інститут.

Виявлено, що цифровізація митного контролю (електронне декларування, автоматизовані системи управління ризиками) змінює парадигму взаємодії бізнесу та держави. Вона забезпечує прозорість, нівелює людський фактор та прискорює проходження кордону.

Виявлено, що статус Авторизованого економічного оператора є найвищим ступенем довіри між митницею та бізнесом. Він інтегрує українські підприємства у безпечні глобальні торговельні мережі на засадах партнерства.

Виявлено, що Україна досягла значного прогресу в гармонізації митного законодавства з ЄС, зокрема через масштабування системи NCTS («митний безвіз») та адаптацію критеріїв АЕО. Проте інфраструктура пунктів пропуску все ще потребує модернізації.

Визначено, що впровадження цифрових сервісів та спецспрощень безпосередньо впливає на Логістичний індекс ефективності (LPI). Воно дозволяє скоротити час митного оформлення від кількох діб до лічених годин (або хвилин при «випуску за місцезнаходженням»).

Досліджено, що незважаючи на високу теоретичну ефективність статусу АЕО, темпи його отримання реальним бізнесом в Україні стримуються жорсткими критеріями відповідності, високими витратами на аудит та браком практичного досвіду компаній.

Виявлено, що головним вектором розвитку є перехід до повністю безпаперових митних технологій та інтеграція українських ІТ-систем у загальноєвропейський митний простір.

Визначено, що ефективна міжнародна логістика в сучасних реаліях неможлива без фінансових інструментів страхування воєнних ризиків. Це є

безальтернативною передумовою для захисту логістичних хабів, залучення іноземних інвестицій та відновлення торговельних потоків.

З'ясовано, що оптимізація митного адміністрування є ключем до вирішення проблеми «останньої милі» у міжнародній логістиці. Спрощення процедур кінцевої доставки вантажів знижує сукупні логістичні витрати та забезпечує безперебійність критичного імпорту й експорту.

Синхронізація спрощених митних процедур із сучасними логістичними технологіями в Україні є стратегічним кроком для повної інтеграції держави у внутрішній ринок ЄС та побудови стійких, безпечних і швидких глобальних логістичних ланцюгів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверей С., Бернар А. Митне адміністрування як фактор оптимізації міжнародних логістичних ланцюгів. Економічний вісник університету. 2025. Вип. 64. С. 45–53.
2. Адаптація митної системи України до стандартів ЄС в умовах глобальних логістичних викликів / О. М. Коваленко та ін. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 61. URL: <https://economyandsociety.in.ua> (дата звернення: 09.06.2026).
3. Бережнюк І. Г. Розвиток інституту авторизованого економічного оператора як інструменту спрощення міжнародної логістики. Митна безпека. 2021. № 2. С. 14–23.
4. Бойко А. В. Цифровізація митних процедур як інструмент підвищення ефективності європейських транспортних коридорів. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2023. № 3. С. 72–85.
5. Гужва І. Т., Омельченко В. П. Вплив спрощення процедур торгівлі на ефективність міжнародної логістики в умовах криз. Актуальні проблеми економіки. 2022. № 8. С. 19–29.
6. Діденко С. В. Митна логістика : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 244 с.
7. Дорош О. В. Спрощення митних формальностей для транзитних перевезень: досвід застосування NCTS в Україні. Економіка транспортного комплексу. 2023. Вип. 42. С. 55–68.
8. Іванова Н. В., Карпенко В. М. Роль програми «Авторизований економічний оператор» у забезпеченні безперервності міжнародних поставок. Бізнес Інформ. 2024. № 4. С. 190–198.
9. Козик В. В., Панкова Л. А. Митні процедури в системі міжнародного логістичного менеджменту. Маркетинг і логістика в системі менеджменту : матеріали наук.-практ. конф. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2023. С. 88–91.

10. Корнійчук Т. О. Трансформація митного контролю в контексті діджиталізації глобальних ланцюгів доданої вартості. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2025. Вип. 21. С. 104–112.
11. Кузьменко О. В. Оптимізація витрат у міжнародній логістиці шляхом впровадження принципу «єдиного вікна» на митниці. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2022. Т. 4, № 45. С. 312–321.
12. Мартинюк В. П. Митна політика та безпека логістичних ланцюгів у глобалізованій економіці : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 340 с.
13. Овчинникова В. О. Стратегічні напрями реформування митної системи України для стимулювання міжнародних логістичних потоків. Вісник економічної науки України. 2024. № 1. С. 143–150.
14. Остапенко Ю. М. Ефективність функціонування митно-логістичних терміналів у транскордонній торгівлі. Економічний форум. 2023. № 3. С. 115–122.
15. Пашко П. В. Митна безпека та спрощення процедур торгівлі: пошук оптимального балансу для міжнародної логістики. Вісник Академії митної служби України. 2021. № 1. С. 8–17.
16. Полякова Ю. В. Європейський досвід спрощення митних процедур та його імплементація в логістичну систему України. Журнал європейської економіки. 2024. Т. 23, № 2. С. 201–216.
17. Федотов А. А. Вплив «митного безвізу» на швидкість доставки вантажів у міжнародному сполученні. Український журнал прикладної економіки. 2023. Т. 8, № 2. С. 89–96.
18. Чорноус О. В. Оцінка впливу тривалості митного оформлення на конкурентоспроможність міжнародних автомобільних перевезень. Економіка та управління підприємствами. 2025. Вип. 52. С. 67–74.
19. Шерстенников Ю. В., Борисова О. В. Моделювання логістичних процесів на кордоні при впровадженні спрощених режимів митного контролю. Моделювання та інформаційні технології. 2024. Вип. 101. С. 132–141.

20. AEO benefits and supply chain efficiency: A European perspective / T. H. Hansen et al. *International Journal of Logistics Research and Applications*. 2023. Vol. 26, no. 4. P. 412–431.
21. Automated customs clearance systems and international logistics performance / L. Wang et al. *Academic Journal of Business & Management*. 2024. Vol. 6, no. 3. P. 88–95.
22. Carballo J., Schaur G., Volpe Martincus C. Customs as barriers to trade: The logistics impacts of border delays. *Journal of International Economics*. 2022. Vol. 138. Art. 103632.
23. Dynamic capabilities of logistics service providers in adapting to new digital customs environments / S. Gold et al. *Logistics Research*. 2025. Vol. 18, no. 1. P. 45–59.
24. Grainger A. *Customs Management: Port Logistics and Supply Chain Security*. 2nd ed. London : Kogan Page, 2021. 288 p.
25. Harrison J., van Hoek R. Adapting international supply chains to shifting customs regulations and border frictions. *International Journal of Production Economics*. 2024. Vol. 271. Art. 109204.
26. Impact of Single Window Systems on Maritime Logistics Efficiency / M. A. Santos et al. *Maritime Policy & Management*. 2025. Vol. 52, no. 2. P. 174–192.
27. Integrated customs-logistics networks: Minimizing lead time in international trade / H. Schmidt et al. *Journal of International Studies*. 2024. Vol. 17, no. 3. P. 112–126.
28. Logistics Performance Index and Customs Efficiency: A Global Empirical Analysis / A. Martinez et al. *International Journal of Logistics Management*. 2023. Vol. 34, no. 5. P. 1345–1368.
29. Mangan J., Lalwani C. *Global Logistics and Supply Chain Management*. 4th ed. Hoboken : John Wiley & Sons, 2020. 432 p. (Chapter 11: Customs and Global Trade Facilitation).

30. Moïsé E. Trade Facilitation and Logistics Efficiencies: The Impact of the WTO Trade Facilitation Agreement. Paris : OECD Publishing, 2021. 78 p. URL: oecd.org (дата звернення: 09.06.2026).

31. Reducing border delays through digital customs solutions: Evidence from Central Europe / V. Paulauskas et al. Transportation Research Procedia. 2024. Vol. 74. P. 210–218.

The role of blockchain technology in simplifying customs procedures for international logistics / T. Ahmed et al. International Journal of Production Economics. 2022. Vol. 250. Art. 108642.

32. UNCTAD. Digitalizing Customs: Implications for Global Logistics and Trade Facilitation. Geneva : United Nations, 2023. URL: <https://unctad.org> (дата звернення: 09.06.2026).

33. Widdowson D. Managing Supply Chain Security and Trade Facilitation: The Role of Customs. World Customs Journal. 2020. Vol. 14, no. 1. P. 3–18.

34. World Customs Organization. WCO Study Report on Customs Brokerage: Enhancing Efficiency in International Logistics. Brussels : WCO, 2022. 115 p.